

T.C.

**NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL
BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ
YETERLİK ALGILARI İLE TEKNOLOJİK OKURYAZARLIK
DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Büşra SARIGÖL

Danışman

Doç. Dr. Ahmet DURMAZ

Nevşehir

Ocak 2023

T.C.

**NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL
BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ
YETERLİK ALGILARI İLE TEKNOLOJİK OKURYAZARLIK
DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Büşra SARIGÖL

Danışman

Doç. Dr. Ahmet DURMAZ

Nevşehir

Ocak 2023

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan

Büşra SARIGÖL

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

“Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlik Algıları ile Teknoloji Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı Yüksek Lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Büşra SARIGÖL

Danışman

Doç. Dr. Ahmet DURMAZ

Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Ali MEYDAN

KABUL VE ONAY SAYFASI

Doç. Dr. Ahmet DURMAZ danışmanlığında Büşra SARIGÖL tarafından hazırlanan “**Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlik Algıları ile Teknolojik Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

..... / /

JÜRİ

İMZA

Danışman: Doç Dr. Ahmet DURMAZ

Üye: Prof. Dr. Ali MEYDAN

Üye: Prof. Dr. Kubilay YAZICI

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun / / tarih ve sayılı Kararı ile onaylanmıştır.

..... / /

.....

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Çalışma sürecimin içerisinde bana yol gösteren, desteklerini esirgemeyen ve çalıőmamın neticelendirilmesinde kıymetli bilgileri ile bana katkıda bulunan tez danıőmanım Doç. Dr. Ahmet Durmaz'a teőekkürlerimi sunarım.

Lisans ve lisansüstü eğitimimde yoluma ışık tutan, çalışmalarım süresince engin bilgi ve görüşlerini esirgemeyen büyük desteğini gördüğüm ve tanıdığım için onur duyduğum Niğe Ömer Halisdemir Üniversitesi Öğretim Üyesi sayın hocam Prof. Dr. Kubilay YAZICI'ya teőekkürlerimi sunarım.

Hayatımda her verdiğim kararda olduğu gibi yüksek lisans eğitim hayatımda da bana destek olan, yüreklendiren hem maddi hem de manevi olarak arkamda durarak beni güçlü hissettiren dünyada ki en büyük şanslarım olan babam Ahmet SARIGÖL'e ve annem Fatma SARIGÖL'e sevgi ve teőekkürlerimi sunarım.

Çalıőmama katkı sağlayan Niğe Ömer Halisdemir Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi ve Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğrencilerine bu çalışmanın oluşmasında ki katkılarından dolayı teşekkür ederim.

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ YETERLİK
ALGILARI İLE TEKNOLOJİ OKURYAZARLIK DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Büşra SARIGÖL

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Ocak 2023**

Danışman: Doç. Dr. Ahmet DURMAZ

ÖZET

Bu çalışmanın temel amacını, geleceğin vatandaşlarını teknoloji çağına uygun yeterliklere sahip bilgiye ulaşabilen ve ulaştığı bilginin doğruluğunu idrak edebilen bilgiyi kullanırken de etik kurallar çerçevesinde kullanan etkin vatandaşlar yetiştirmek hedefinde olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları ile teknolojik okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi oluşturmaktadır. Bu araştırma ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknolojik okuryazarlık düzeylerini ve mesleki yeterlik algılarını tespit etmek ve bu yeterlilikler ile öğretmen adaylarının demografik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın vren ve örneklemini Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi ve Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi programında 2021-2022 eğitim-öğretim yılında öğrenim görmekte olan farklı sınıf düzeylerindeki 378 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılarak yapılan bu çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu, Yiğit (2021) tarafından geliştirilen “Teknoloji Okuryazarlık Ölçeği” ile Yengin Sarpkaya ve Altun (2021) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adayları Meslek Yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Katılımcıların Teknoloji Okuryazarlık Ölçeği ile Öğretmen adayları Meslek Yeterlik Ölçeğinden aldıkları puanlar üniversite, cinsiyet, sınıf düzeyi, sürekli internet bağlantısına sahip olma durumu, öğretmenlik mesleğini sevme durumu, göre farklılaşma durumu ilişkisiz örneklemler için T-Testi (Independent Samples T- Test) ve One Way Anova ile ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırma sonucunda cinsiyet ve öğretmenlik mesleğini sevme değişkenleri ile Öğretmen Adayları Mesleki Yeterlik ölçeğinden elde edilen toplam puanlarda istatistiksel açıdan anlamlı fark tespit edilirken; üniversite, sınıf düzeyi ve sürekli internet bağlantısına sahip olma değişkenlerinde istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamıştır. Teknoloji Okuryazarlık ölçeğinden elde edilen toplam puanlarda ise üniversite, sınıf düzeyi, sürekli internet bağlantısına sahip olma değişkenlerine göre anlamlı farklılık tespit edilirken; cinsiyet ve öğretmenlik mesleğini sevme değişkenlerine göre anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Yeterlik, Teknoloji Okuryazarlığı, Teknoloji

**INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PROFESSIONAL
COMPETENCY PERCEPTION AND TECHNOLOGICAL LITERACY
LEVELS OF SOCIAL STUDIES TEACHER CANDIDATES**

Busra SARIGOL

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, the Institute of Social Sciences
The Department of Education of Social Sciences, Postgraduate,**

January 2023

Advisor: Doç. Dr. Ahmet DURMAZ

ABSTRACT

The main purpose of this study is to investigate the relationship between the sense of Professional competence and technologic literacy level of social studies teacher candidates who intended to raise effective citizens who are capable of reaching information that has capacity for technological era, comprehensive accuracy of the information and use this information within the frame of codes of conduct. In this study, it is aimed to determine the level of technological literacy and perceptions of Professional competency of social studies teacher candidates and to analyze the relationship between these competences and candidates' demographic information. The research's working group is consisted of 378 Social Studies Teacher Candidates who are from different class levels and study in Faculty of Education, The Department of Turkish and Social Sciences Education, Program of Social Studies Education in 2021-2022 academic year. University of Nigde Omer Halisdemir, Nevşehir Hacı Bektaş Veli University and Aksaray University are included in this research. In the mentioned research, which is formed by using relational model as research method, demographic information form by the researcher of this study, "Technological Liteeacy Scale" by Yigit(2021) and "Teacher Candidates' Professional Competency Scale" by Yengin Sarpkaya, Altun(2021) are utilised. Participants' scores of "Technological Liteeacy Scale" and "Teacher Candidates' Professional Competency Scale" are attempted to reveal with Independent Samples T-test and One Way Anova according to university, gender, class level, having constant internet connection, liking teaching profession.

As a result of this study, while it was determined a meaningful difference statistically in total scores gathered from "Teacher Candidates' Professional Competency Scale" with the variables of gender and liking teaching profession; it was not discovered a meaningful difference in the variables of university, class level, having constant internet connection. Moreover, while there was finded a meaningful difference in the total scores gathered from "Technological Liteeacy Scale" according to the variables of university, class level and having constant internet connection; there was not a meaningful significance according to gender and liking teaching profession.

Keywords: Social Studies, , Technologic Literacy, Technology

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	ii
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK.....	iii
KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR VE SİMGELER.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Meslek Kavramı.....	9
1.2. Bir Meslek Olarak Öğretmenlik.....	10
1.3 Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri.....	15
1.4 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Mesleki Yeterlilikleri.....	19
1.5 Teknoloji Kavramı.....	24
1.6 Okuryazarlık Kavramı.....	27
1.7 Teknoloji Okuryazarlığı.....	30
1.8 Eğitim Teknolojisi	35
1.9 Sosyal Bilgiler ve Teknoloji	40

İKİNCİ BÖLÜM YÖNTEM

2.1 Araştırma Modeli.....	52
2.2 Evren ve Örneklem.....	52
2.3 Veri Toplama Aracı.....	53

2.4 Verilerin Toplanması.....	53
2.5 Verilerin Analizi.....	54

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUMLAR

3.1 Bulgular ve Yorumlar.....	55
SONUÇ VE TARTIŞMA.....	62
ÖNERİLER.....	65
KAYNAKÇA.....	66
EKLER.....	78
ÖZGEÇMİŞ.....	85

KISALTMALAR VE SİMGELER

BİT: Bilgi İletişim Teknolojileri

TABLÖLÄR LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlilik Algıları İle Teknoloji Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişki İçin Hesaplanan Pearson Kolerasyon Test Sonuçlar.....	55
Tablo 2. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Üniversite Değişkenine Göre Mesleki Yeterlilik Algılarının Toplam Puanlarına İlişkin ANOVA Test Sonuçları.....	55
Tablo 3. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Üniversite Değişkenine Göre Teknoloji Okuryazarlık Düzeylerinin Toplam Puan ve Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Test Sonuçları.....	56
Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkenine Göre Mesleki Yeterlik Algıları Toplam Puan ve Alt Boyutlarına İlişkin T-Testi Sonuçları.....	56
Tablo 5. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkenine Göre Teknoloji Okuryazarlık Düzeyleri Toplam Puanlarına İlişkin T- Testi Sonuçları.....	57
Tablo 6. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Mesleki Yeterlik Algıları Toplam Puanlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	58
Tablo 7 Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Teknoloji Okuryazarlık Düzeylerinin Toplam Puan ve Alt Boyutlarına İlişkin Puanlarının ANOVA Testi Sonuçları.....	58
Tablo 8. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sürekli İnternet Bağlantısına Sahip Olma Değişkenine Göre Mesleki Yeterlik Algılarının Toplam Puanlarına İlişkin Puanlarının T Testi Sonuçları.....	59
Tablo 9. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sürekli İnternet Bağlantısına Sahip Olma Değişkenine Göre Teknoloji Okuryazarlık Toplam Puan ve Alt Boyutlarına İlişkin T Testi Sonuçları.....	59
Tablo 10. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Sevme Değişkenine Göre Mesleki Yeterlik Algıları Toplam Puan ve Alt Boyutlarına İlişkin T- Testi Sonuçları.....	60

Tablo 11. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Herhangi Bir Kurumdan Bilgi Teknoloji Eğitimi Alma Değişkenine Göre Mesleki Yeterlik Algılarının Toplam Puan ve Alt Boyutlarına İlişkin Puanlarının T Testi Sonuçları.....60

GİRİŞ

Problem Durumu

İnsanlığın istek ve ihtiyaçlarını karşılamak ve hayatı kolaylaştırmak adına araç ve gereçleri icat etmesi teknolojinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Teknolojinin gelişimi ateşin kullanılmasından, tekerleğin bulunmasından veya toprağın işlenmesinden bu yana artarak devam etmekte ve hayatımızın her alanında etkilerini göstermektedir. Örneğin cep telefonları insanların bulunduğu ortamdan internet vasıtasıyla insanlarla iletişim kurmasını sağlarken yine mail okumak, araştırma yapmak gibi günlük iş sorumluluklarını da yapmalarına imkân veren ve teknolojinin hayatımızda ne boyutta yer kapladığını gösteren somut bir örnektir. Bununla birlikte teknolojik alanda yaşanan gelişmelerle kitle iletişim araçlarının diğer bir ifadeyle medyanın önemi artarak insanların kişisel tercihlerinde, yaşamlarının ve düşüncelerinin şekillenmesi gibi konularda etki sahibi olmaktadır çünkü medya iletişim ve kültür naklinin merkezinde olup toplumsal yapıyı etkileme gücüne sahiptir (Uslu, Yazıcı ve Çetin, 2016). Eğitimde toplumda kültür aktarımını sağlamasından dolayı teknolojinin eğitim üzerindeki etkisi kaçınılmaz olacaktır. Bilgi çağı olarak anılan, teknolojiler üzerine kurulu yeni toplum düzeni çerçevesinde okuma, yazma ve temel matematik bilgilerinin yanı sıra bilgi teknolojileri eğitimi de dolayısıyla öğretim programlarında yerini almıştır. Teknoloji ve eğitim arasında aslında günümüz bilgi iletişim teknolojilerinin öncesinden beri bir ilişki süregelmektedir. Çünkü insanlar günlük hayatta karşılaştıkları problemlerin çözümünde kullandıkları bilgileri, araç-gereçlerin kullanımı birbirlerini eğitmek yoluyla gelecek nesillere aktarmıştır. Günlük hayatın bir parçası haline gelen bilgi iletişim teknolojileri genel anlamda dijital teknolojilerden oluşmaktadır. Yapay zekâ, akıllı uygulamalar, sanal gerçeklik (VR), artırılmış gerçeklik (AR), analog olmayan türden cep telefonları, bilgisayar, internet sayfaları, ses dosyaları vb. dijital teknoloji kullanılan bazı örneklerdir. Yeni teknolojik gelişmelerde çoğu zaman toplumun ihtiyaçları veya hâlihazırda bulunan teknolojinin

geliştirilmesi ihtiyacı ile meydana gelir (Bacanak, Karamustafaoğlu ve Köse, 2003). Tüm bu gelişmelerden yararlanırken insanların bu teknolojiyi hayatını kolaylaştıracak aynı zamanda bu gelişmeleri anlayacak biçimde kullanmaları gerekliliği doğmuştur. Çağdaş öğretim modellerinin uygulanabilmesi için eğitim programlarının bu değişim ve gelişime paralel olarak revize edilmesi ile çağa ayak uydurması sağlanarak teknolojiyi doğru, etkili ve günlük yaşamında kullanabilecek bilgiye sahip eğitilmiş bireyler yetiştirmek hedeflenmiştir. Teknolojinin gelişimi dünyanın her yerinden insanları birbirine yaklaştırmış ve toplumların etkileşimini arttırmış dolayısıyla eğitim programlarının yeniden yapılandırılması tüm ülkelerce benimsenmiştir. Öğretimde daha duyarlı ve sezgili yaklaşım biçimi benimsenmesi gündemde olup öğrencilerin tüm canlı türleri ve doğayla uyumlu, öğrenime aktif katılan, teknolojiyi üretme kadar onu kullanma becerisine sahip olması beklenirken plan ve donanımlarını da dünya vatandaşı olarak oluşturmaları gerekmektedir (Gençoğlu ve Şenel, 2003). Teknoloji eğitimi öğrencilerin, mevcut teknolojileri kullanma ve anlamalarında, teknolojik problemlere çözüm üretmelerindeki yeterlilik ve güveni geliştirmesi için planlanmış bir süreçtir. Bu süreç (teknoloji eğitimi) bireyler ve teknolojik toplumun bilgili üyeleri olarak öğrencilerin entelektüel ve pratik gelişimlerine katkı sağlar (Black, 1998). Teknoloji eğitim programları ise ülkelerin sahip olduğu gelişmişliğe ve gereksinimlere göre değişim göstererek; yetenek temelli yaklaşım, mesleki yaklaşım, yüksek teknoloji yaklaşımı, uygulamaya dönük yaklaşım, teknoloji kavramları yaklaşımı, tasarım yaklaşımı, bilim-teknoloji-toplum yaklaşımı ve konu alanıyla bütünleştirme yaklaşımı olarak sekiz tane başlığa ayrılmaktadır (Yiğit, 2011). Teknoloji eğitimi ile de amaçlanan bireylere teknoloji okuryazarlığının kazandırılmasıdır. 20. Yüzyıl ortalarından sonra geleneksel okuryazarlıkta önemli olan ana dilde okuma ve yazma becerilerinin kazandırılmasının yeterli olmadığı sorgulanmaya başlanarak teknolojik gelişmelere yeterli olabilmek adına bilgisayar okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, bilgi okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı gibi içerisinde teknoloji ve okuma-yazma becerileri başta olmak üzere çeşitli bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gibi yeterliklerin göz önünde bulundurulduğu kavramlar gündeme gelmiştir (Silik ve Aydın, 2021). 20. Yüzyılın yarısından itibaren eğitim öğretim programları içerisine teknoloji okuryazarlığı kazandırmak amacıyla teknoloji eğitimi yerleştirilmiştir. Teknoloji okuryazarlığı ile amaçlanan teknoloji okuryazarı olan bireyin sahip olması gereken özelliklerden ilki teknolojinin ne olduğunu, nasıl

ortaya çıkarıldığını, toplumu nasıl şekillendirdiğini ve toplum tarafından nasıl şekillendirildiğini bilir izlediği veya okuduğu haberleri ilgisini çeker, bilgiyi öğrenir, davranışlarına yansıtır ve bir fikir edinir. İkinci özellik ise teknolojiyi kullanırken tarafsız ve rahat tutum sergileyerek teknolojinin ve kullanımın ülke için neden önemli olduğunu kavrar (Bacanak, Karamustafaoğlu ve Köse, 2003). Burada bahsedilen “teknolojinin toplumu nasıl şekillendirdiği ve toplum tarafından nasıl şekillendirildiği” ifadesi sosyal bilgiler dersi ve teknoloji okuryazarlığı ilişkisini gördüğümüz bir ifadedir. Çünkü küreselleşen dünyaya uyumlu, yeniliklere ve gelişmelere ayak uydurabilen etkin bireyler yetiştirmeyi hedefleyen bir derstir. Öte yandan sosyal bilgiler dersi veren öğretmenleri ders ortamında teknoloji kullanımının başarıyı olumlu etkileyeceğini savunmuş ve birçok araştırmacı da bilgisayar ve teknoloji kullanımının sosyal bilgiler dersinde problem çözme, eleştirel düşünme ve karar verme kabiliyetlerini geliştirdiğini ortaya koymuştur (Tarman ve Baytak, 2011). Bu sebeple 21. Yüzyılda çağın becerilerine sahip öğrenciler yetiştirebilmek için bu becerileri özümsemiş ve aktarabilen öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyacın karşılanmasında ise sosyal bilgiler öğretmeni yetiştiren kurumlara ve öğretim elemanlarına da önemli sorumluluklar düşmektedir. Eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına verilen teknoloji konusunda ki bilgi ve becerilerin teorik düzeyde kalması, verilen eğitimin yetersiz olması öğretmen adaylarının alanları ile teknolojiyi nasıl bütünleştireceklerine dair yeteri kadar bilgiye sahip olmamalarına yol açmaktadır. Bu bağlamda yapılacak olan eğitim fakültesi öğretim elemanlarının teknolojik yöntemlere yönelik tutum ve yükledikleri değerle öğretmen adayların da BİT’e karşı olumlu tutum, bilgi ve beceri kazanmalarını sağlamaktır (Çelik, 2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin yetiştirilmesinde dikkat edilmesi gerekenler şöyle sıralanmaktadır (Bell, 2001):

- Sosyal bilgiler dersinde teknolojinin entegrasyonunda en iyi pratik nitelikli uygulamaların olduğu örnek vakaların geliştirilmesidir. İlköğretim programlarında değişimin temsilcisi öğretmenler yetiştirilmelidir.
- NCSSS üyeleriyle beraber, öğretmen ortaklıklarına ve örneğin çevrimiçi tartışma web sitelerinin eleştirel değerlendirilmesini öğreten sınıf projelerine (özellikle yetersiz kaynakları olan okullarda) odaklanan sunum ve yayınlar yapılmalıdır. Konu alanına yönelik teknolojinin nasıl entegre edileceğine ve aday öğretmenler ve öğrenciler üzerindeki etkisine dair daha çok araştırma

yapılmasına teşvik edilmelidir.

- Sosyal adalet ve teknoloji mevzuları CUFA (College and University Faculty Assembly) içerisinde bir araya getirilmelidir. CUFA konferanslarında konuya ilişkin tartışmanın izleyici kitlesinin genişletilmesi için yollar aranmalıdır. Şu konulara daha çok odaklanılması sağlanmalıdır:
 - Teknolojinin sonucu olarak çevresel farklılıkların değiştireceği düşüncesi (fiziksel altyapı/ sınıf etkileşimleri/ öğrenme stratejileri)
 - Öğrenci öğrenme çıktıları (artan değerlendirme)
 - Diğer fakültelere kendi çalışmalarına teknolojiyi entegre etmelerinde yardımcı olmak (mentörlük)
 - Teknolojik entegrasyonu bir gerçeklik haline getirmek için neye ihtiyaç olduğunu hesaplama (imkân öngörüsü)
- Disiplinler arası iş birliği imkânları için yollar aranmalıdır.

Öğretmenlik mesleğine karşın öğretmen adaylarının olumlu tutum geliştirebilmeleri bilgisayar kullanma ve beceri düzeyi sınıfta öğretim teknolojilerini kullanma düzeyi gibi pek çok değişkene bağlıdır. Artık öğretmen yetiştirmede ve yeterliklerini belirlemede davranışçı yaklaşımdan uzaklaşıp, alan bilgisi, pedagoji ve teknolojinin birleştirildiği teknopedagoji anlayışına yaklaşmıştır. Teknopedagoji kavramı ile altı çizilmek istenen düşünce öğretim programları ve konu alanı, programın nasıl öğretileceği ve alanın diğer alanlarla ilişkisi, alandaki son gelişmeler, alanın temel kavram, araç ve yapıları, öğretilcek konunun teknoloji ile birleştirilmesinin nasıl olacağını bilmedir. İlgili çalışmalarda da öğretmen adaylarının sahip olduğu bu becerinin eğitim sürecinde olumlu etkiye sahip olacağı konusunda önemli olduğu vurgulanmıştır (Usta ve Korkmaz, 2010).

Öğretmen yeterlikleri konusunda yabancı alan yazında teknoloji yeterliklerinin öğretmen yeterlikleri konusunda önemli olduğu, ülkemizde olan çalışmalarda ise teknoloji okuryazarı olmanın bir öğretmenin önemli niteliği olarak görüldüğü göze çarpmaktadır (Seferoğlu, 2004).

Teknolojinin Eğitimdeki Yeni Rolü: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bakış Açıları (Tarman ve Baytak, 2011), Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknoloji

Okuryazarlığı Düzeylerinin ve Teknoloji İle Bütünleştirilmiş Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Görüşlerin Belirlenmesi (Yiğit, 2011) gibi çalışmalar da ilgili yazanda karşımıza çıkan başlıklardandır.

Eğitimin-öğretim bireye okuma yazma öğretmenin yanı sıra toplumun gelişimini ve devamlılığını sağladığı için hayatımızın her alanına etki eden teknolojiden etkilenmiştir. Sosyal bilgiler dersi de bireyi etkin bir vatandaş olarak toplumsal yaşama hazırlaması sebebiyle teknolojinin doğru ve etkin kullanımının yansıtılacağı ve öğretileceği önemli bir derstir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının da teknoloji ve kullanımına dair bilgi sahibi olmaları yani teknoloji okuryazarı olmaları yetiştireceği nesle aktaracaklarından dolayı önem arz etmektedir. Bu sebeple bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları ile teknoloji okuryazarlık düzeyleri arasında ki ilişkinin incelenmesi üzerine çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları ile teknoloji okuryazarlık düzeylerini tespit etmek ve mesleki yeterlik algıları ile teknoloji okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenerek mesleki yeterlik algıları ile teknoloji okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın alt problemleri ise şu şekildedir:

1. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları ile teknoloji okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki durumu ne düzeydedir?
2. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları ve teknoloji okuryazarlık düzeyleri “üniversite” değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
3. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları ve teknoloji okuryazarlık düzeyleri “cinsiyet” değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
4. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları ve teknoloji okuryazarlık düzeyleri “sınıf düzeyi” değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

5. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları ve teknoloji okuryazarlık düzeyleri “sürekli internet bağlantısına sahip olup olmama” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
6. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları ve teknoloji okuryazarlık düzeyleri “öğretmenlik mesleğini sevip sevmeme” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın Önemi

İnsan yaşamında geçmişten günümüze teknoloji toplumları ve bireyleri giderek artan bir şekilde etkilemektedir. Bu etkiyi gerek eğitim hayatında gerek iş hayatında gerekse günlük yaşantımızda görmekteyiz. Bu durum yaşamın bu derece içinde olan teknolojinin etkin bir şekilde kullanımını da gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda hedef olarak vatandaş yetiştirmeyi ve bireyleri toplumsal yaşamda gerekli olan bilgi ve becerilerle donatmayı benimsemiş sosyal bilgiler dersi ile vermek önemlidir. Bunun için sosyal bilgiler öğretmen adaylarına ve öğretmenlerine büyük rol düşmektedir. Bu paralelde teknoloji ile bütünleştirilmiş etkinlikler uygulayarak değişen dünya temel beceri ve anlayışına sahip bireyler yetiştirilmelidir. Dolayısıyla öğretmen adaylarının teknoloji okuryazarlık yeterliklerinin yüksek olması dersin hedefine ulaşmada daha etkili olmasını sağlar. Söz konusu dersle ilgili öğrencilerin olumlu tutum geliştirmelerine ve başarı düzeylerinin artmasını olumlu etkilemekle birlikte, teknoloji okuryazarı vatandaşların yetiştirilmesi de mümkün olacaktır. Bu nedenle öğretmen adayları mesleklerini icra ederken alanına dair yeterlikleri anlamlı ve çağın getirilerine uygun bilgi ve becerilere sahip olmalıdır ki bilinçli ve hayata hazır bireyler yetiştirebilsin. Bilinçli bir teknoloji eğitimi için kendini yenileyebilen, teknolojiyi kullanan seven ve bilen öğretmen adaylarına ihtiyaç vardır. Konunun anlaşılabilmesi ve öneminin kavranabilmesi için bu alanda yapılan çalışmalar önem arz etmektedir.

Araştırmanın Sayıltıları

Bu araştırma aşağıdaki sayıltılara bağlı olarak yapılması planlanmıştır.

- Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel bilgi formunda ve ölçeklerde yer alan

soru ve maddelere içtenlikle cevap verdikleri,

- Her iki ölçeğin maddelerinin de öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algılarının belirlenmesi ve teknoloji okuryazarlığı düzeylerini tespit etme amacına hizmet ettiği, varsayılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıda belirtildiği gibidir.

- Araştırma Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi ve Aksaray Üniversitesi, 2021-2022 eğitim öğretim yılı Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan 378 öğretmen adayı,
- Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının vermiş oldukları cevaplar,
- Araştırmada kullanılan öğretmen adayları mesleki yeterlik ölçeği, teknoloji okuryazarlık ölçeğinde bulunan maddeler ve kişisel bilgi formu ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Meslek: Sosyal, ekonomik, kültürel ve teknolojik yapının gerektirdiği bir iş bölümü olarak ortaya çıkmış bir olgu olan meslek, kişinin alaka ve kabiliyetleri ile toplumsal yaşamında para kazanmanın yanında iş doyumunu nedeniyle sorumluluk alma isteği ile ortaya çıkmıştır (Ocak, 2010).

Yeterlik: Yeterlik, bir rolü oynayabilmek için gerekli olan beceri, bilgi ve tutumlara sahip olma derecesi, işi yapan kişinin kendisinden beklenen rolleri beklenen niceliğe ve niteliğe sahip olacak şekilde gerçekleştirmesi, bir davranışı yapmak için gerekli bilgi ve becerilere sahip olmasıdır (Üstüner, Demirtaş, Cömert ve Özer, 2009).

Okuryazarlık: Okuryazarlık kullanıldığı yere göre değişmekle beraber, birey kendi duygu, düşünce ve isteklerini konuşarak ve yazarak anlaşılır biçimde ifade etmesi, başkalarının ise yazdıklarını ve söylediklerini doğru anlaması ve bunları yaparken edindiği bilgi ve becerilerini sosyal ve kültürel alanda kullanması anlamı taşımaktadır (Aşıcı, 2009).

Teknoloji Okuryazarlığı: Teknolojiyi kullanarak bilgi toplama, düzenleme, analiz etme ve raporlama becerisi olarak tanımlanan teknoloji okuryazarlığı bazen bilgi ve iletişim teknolojisi okuryazarlığı ile de aynı anlama gelecek şekilde kullanılmaktadır. Fakat dijital okuryazarlık, bilgi okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı ve medya okuryazarlığı gibi alt boyutlardan oluşur ve tek bir okuryazarlık çeşidini kapsamaz (Aydın ve Silik, 2018).

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. MESLEK KAVRAMI

Toplumlarda iş bölümünün ortaya çıkması bireylerin yaptığı işlerin farklılaşmasını sağlamış ve çeşitli mesleklerin ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir. Bu durumda bireyler sadece kendileri veya aileleri için değil toplumun ihtiyaçlarını da karşılamak amacıyla mesleki faaliyetler yapmışlardır. Meslek ve iş her ne kadar birbiri yerine kullanılsa da her iki kavram farklılıklar içermektedir. Meslek, başkalarına yararlı olmak adına mal ya da hizmet üretmek ve karşılığında maddi kazanç sağlamak amacıyla yapılan, belli bir eğitimle kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, kuralları toplumca belirlenmiş etkinlikler bütünüdür (Kuzgun, 2020). İşlerin, uğraşların veya etkinliklerin meslek olarak sayılabilmesi için bazı özellikleri taşıması gerekir. Yeşilyaprak (2020) bu özellikleri şöyle sıralamıştır;

1. İnsanların ihtiyacı olan bir gereksinimi karşılar.
2. Bireyin kendi doyumunun yanı sıra başkalarının yararına yapılan bir uğraştır.
3. Sistemli bir eğitimle kazanılmış özel bilgi ve becerilere dayalıdır.
4. Meslekler araştırma deneyim ve deneylerle geliştirilerek süreç içinde kendine has teknik ve yöntemlere kavuşurlar.
5. Mesleği icra edecek kişileri seçerken ve yetiştirirken belli standartlar uygulanmalıdır.
6. Toplum içerisinde mesleklere dair kabul görmüş etik değerler ve ilkeler mevcuttur bunlara uyulmalıdır.
7. Mesleğin hukuken bilinmesi, mesleği oluşturan iş gruplarının adları ve tanımları belirlenmiş olmalıdır.

İş kavramı ise tanımlanmasında meslek kavramına ihtiyaç duyar. Türk Dil Kurumu (TDK) iş kavramını güncel Türkçe sözlüğünde “ Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma.” Olarak tanımlamaktadır. Örneğin öğretmenlik bir meslektir. Öğretmenin yapmış olduğu belirlenen müfredatın tamamlanmasını sağlamak, öğrencilerin problemlerini çözmek, dersleri planlamak vb. görevleri öğretmenlik mesleğinin yaptığı işlerdir. Diğer bir deyişle iş mesleki bilgi ve becerilerin mesleği icra ederken uygulanmasıdır. Meslek kavramı da benzer işlerin oluşturduğu daha kapsamlı bir çalışma kategorisidir diyebiliriz (Yeşilyaprak, 2020). Meslek ve iş kavramının birbirinin yerine kullanılması gibi meslek ve profesyonel kavramları da birbirinin yerine yanlış kullanılabilir. Profesyonel kelimesi konuşma dilinde amatör kavramının zıttı olarak kullanılmaktadır. Örnek vererek açıklamak gerekirse profesyonel olarak basketbol oynayan kişi tekniğinden ve becerilerinden dolayı para kazanır. Amatör olan kişi ise basketbol oynamayı sevdiği için zevk almak amaçlı yapar. Sonunda para kazanılıp kazanılmadığına bakılmaksızın işin iyi ve kaliteli şekilde yapıldığını tanımlamak için de profesyonel kavramı kullanılabilir (Denizli, 2019).

Meslek kavramı en dar anlamıyla bireyin maddi kazanç sağlamak ve hayatını sürdürmek için yaptığı faaliyetlerdir. Geniş anlamıyla meslek faaliyetleri de dikkate alınarak ait olduğu alana getirdiği değişim ve gelişmeler sayesinde toplumun hatta insanlığın ilerlemesine katkı sağlayan faaliyetlerdir (Ülkü, 2019).

Sosyal, ekonomik, kültürel ve teknolojik yapının gerektirdiği bir iş bölümü olarak ortaya çıkmış bir olgu olan meslek, kişinin alaka ve kabiliyetleri ile toplumsal yaşamında para kazanmanın yanında iş doyumunu nedeniyle sorumluluk alma isteği ile ortaya çıkmıştır (Ocak, 2010).

Meslek kavramını açıklamada önemli anlaşmazlıklar bulunmaktadır. Bazılarına göre para kazanma gayesi ile yapılan bütün etkinlikler meslek olarak tanımlanmış, bazılarına göre ise bir uğraşın meslek olabilmesi için yukarıda da bahsedildiği üzere bir takım şartları taşıması gerektiği vurgulanmıştır (Aydın, 2021).

1.2. BİR MESLEK OLARAK ÖĞRETMENLİK

İnsanlığın var oluşundan itibaren değişim ve gelişim sürekli olarak devam eder ve hayatın tüm alanları bu değişim ve gelişim sürecinden nasibini alır. Bu sürecin devamlı olması yeni mesleklerin ortaya çıkmasını sağlarken bazı mesleklerin ise izlerinin silinmesine sebep olmuştur. Mobil uygulama ve oyun geliştiricisi, yapay zeka uzmanı, iklim mühendisi, genetik mühendisliği vb. meslekler günümüzde önem kazanan meslekler olurken, at arabacılığı, çömlekçilik, ayakkabı boyacılığı gibi meslekler ise insanların ihtiyaçları değiştiği için önemini yitiren meslekler arasına girmiştir. Fakat öğretmenlik mesleği geçmişte ve günümüzde etkinliğini yitirmemiş aksine daha da önem kazanarak gelecekte de varlığını sürdüreceği gibi gözükmektedir; çünkü eğitim ülkenin geleceği için önem arz eden bir alandır ve toplumu oluşturan bireyler eğitim vasıtasıyla topluma faydalı, vatansever, üreten, iyi bir insan ve vatandaş olurlar. Bu bağlamda eğitimin içerisinde önemli bir konuma sahip olan öğretmenlerin eğitim-öğretim yoluyla vermeye çalıştıkları değer ve yetkinlikler yükümlü oldukları bireylerin hayatlarında kalıcı ve faydalı izler bırakmalıdırlar ki bu durumda öğretmenlere önemli bir sorumluluk ve amaç yüklemiştir. Atatürk'ün "Bir topluluk ulus olabilmek için mutlaka eğitimciler, öğretmenlere muhtaçtır. Onlardır ki, toplumu gerçek bir ulus haline getirirler." sözü öğretmenlik mesleğinin önemini, kutsallığını destekler niteliktedir. Vatanın ve ulusun geleceği için her meslek dalına ait bireyleri yetiştirmede etkili olduğundan öğretmenlik mesleği insanlar tarafından kutsal olarak nitelendirilmiştir. Öğretme işi eski ve yaygın bir uğraş alanı olmasına rağmen meslek olarak kabul edilmesinin kökleri çok eskilere uzanmaz. Öğretmenliğin meslek haline gelmesi özellikle endüstri devriminden sonra yeterli miktarda kalifiye işgücü gereksinimi ile farklı bir boyuta gelmesiyle öğretme işinin para kazandıran bir meslek haline almasının yolu açılmıştır (Gündoğdu ve Silman, 2007). Endüstri devrimine gelinceye kadar eğitim ve öğretme işi din adamları veya filozofların ikinci bir uğraş alanı olarak karşımıza çıktığını görürüz çünkü toplum dinsel öğretilere göre biçimlenmekteydi. Eğitim ve öğretimin görevinin toplumsal kültürü genç nesile aktarmak olduğunu düşünürsek öğretme işini genellikle din adamları yapmıştır (Oktay, 1991; Sarpkaya, 2014). Fransız devriminin de yaşanması ile beraber yeni laik cumhuriyet düzeninin değerini benimseyen, kilisenin etkisinden uzak laik öğretmenler yetiştirecek öğretmen okulları açılmıştır (Sarpkaya, 2014). Öğretmen okullarının açılması ile çoğalan ve karmaşıklaşan bilgilerin sadece öğretme işini görev edinmiş kişiler tarafından ve bu iş için yapılmış özel kurumlarda (okul) eğitim-öğretim

faaliyetlerinin yürütülmesinin giderek yaygınlaştığını söyleyebiliriz. Eğitim belirli bir süreçte, planlı ve programlı olarak devam edebileceği gibi plansız ve belli bir süreci kapsamadan informal olarak da yapılabilir. Böylelikle birey sürekli olarak öğrenme ortamında yer alır ve öğrenmenin gerçekleştiği yerde ise eğitim ve öğretim bulunur. Eğitim, öğretim ve öğrenme birbiriyle ilişkili eğitim sisteminin temel yapı taşlarıdır. Bu yapı taşlarının sistemli, planlı ve programlı işlenmesinin sağlayan en temel faktör ise öğretmendir (Süral, 2017). Bu bilgiye bakarak eğitimin niteliğinin ve kalitesinin ise öğretmenin kalitesi ve niteliği ile paralel olduğunu söyleyebiliriz. Okulların günümüz toplumunda çocukların fazlaca vakit geçirdiği birçok bilgiyi ve deneyimi okullarda öğrendiğini göz önünde bulundurursak öğretmen bilginin, erdem ve sevginin timsali ve kaynağı olmalıdır. Bu bağlamda öğretmenliği mesleğe karşı ilgisi olan ve bunun eğitimini almış kişilerin yapması gereklidir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu öğretmenliği “devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği” olarak kabul etmiştir. Bu yasa öğretmenlik mesleğine ilişkin şu özellikleri de vurgular:

- a. “Öğretmenler görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler.”
- b. “Öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan bilgisi ve pedagojik formasyon ile sağlanır.”
- c. “Yukarıda Belirtilen nitelikleri kazanabilmeleri için, hangi öğretim kademesinde olursa olsun öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması esastır.”

Ocak (2008) günümüzde öğretmenliği MEB bünyesinde bulunan veya MEB tarafından denetlenen kurumlarda görev yapan öğretmenler, müdür yardımcıları ve müdürlerden oluşan profesyonel bir meslek olarak tanımlamıştır. Profesyonel kelimesi ise bir mesleği veyahut bir işi kazanç sağlamak amacıyla yapan işin ustası olmuş kimse anlamına gelmektedir. Bir mesleğin profesyonel sayılabilmesi için bazı kriterler aranmıştır. Bu kriterler şöyle sıralanmaktadır (Adıgüzel, Tanrıverdi ve Özkan, 2011; Sarpkaya,2014; Özmen, 2020).

- i. Mesleğe girmeden önce kapsamlı, uzun ve aktif bir eğitim
- ii. Mesleğe uygunluğun dernek, meslek odaları veya devlet tarafından

- denetlenmesi
- iii. Seçilen meslek ile ilgili dernek ya da mesleki kuruluşların olması,
 - iv. Toplumsal çıkarlara hizmet edecek şekilde fayda sağlaması,
 - v. Meslek ile ilgili belirlenmiş kurallara uyma zorunluluğu,
 - vi. Mesleğin bilimsel yöntem ve tekniklerinden faydalanarak planlı- programlı çalışma Toplum ve devlet tarafından kabul edilme
 - vii. Yeniliklere karşı açık olunmasıdır.

Bu özellikler bir mesleğin profesyonel olması için taşıması gereken temel özelliklerdir.

Vural (2004) öğretmenliği melekleştirilen koşulları ise şöyle sıralamıştır:

- i. Örgün eğitimle genel kültür ve öğretmenlik formasyonunu kazanma,
- ii. yeterli bir sürede saha çalışması
- iii. mesleğe girişte denetime tabii tutulma
- iv. mesleki gelişim
- v. meslek kuruluşlarının var olması
- vi. hizmet koşulları
- vii. toplumun öğretmenliği meslek olarak tanınması

Bu koşullar bir mesleğin profesyonel olması için gerekli koşullarla örtüştüğü için öğretmenlik profesyonel bir meslektir diyebiliriz. Öğretmenlerden de beklenen rollerin yerine getirebilmesi için profesyonel olması beklentisi doğmuştur. Toplumun gözünde bir öğretmenin profesyonel olduğunu gösteren en önemli kriter onun performansıdır. Yani öğrenci başarısı öğretmenin ne kadar profesyonel olduğunu göstermektedir. Fakat öğretmenin profesyonelliğini salt olarak öğrenci başarısıyla ölçmek doğru olmaz. Çünkü bulunduğumuz çağda öğrencilerden bilgi toplumunun üyesi olacak şekilde bilgiyi kazanmaları, eleştirmeleri, paylaşmaları, öğrenmeyi hayat boyu devam ettirebilmeleri, yaşantılarına bu öğrendiği bilgiyi aktarabilmeleri ve evrensel değerler yaratmaları beklenir. Bu nedenle profesyonel öğretmen öğrenciden beklediği bu özelliklere uygun rolleri yerine getirmesi beklenmelidir (Güçlü ve Ünal, 2020). Öğretmenlerin mesleki yeterliliğe sahip profesyonel olarak yetişmeleri için üç aşamayı tamamlamaları gerekmektedir. Bu aşamaları Şimsek (2020) şöyle açıklamaktadır:

1. Aday Seçimi: Öğretmenlik mesleğini seçmek isteyen öğrencilerin öğretmen

yetiştiren okullara alımında üniversiteye giriş sınavından belli bir akademik başarı elde etmesi beklenmektedir. Bu sınavdan başarılı olan öğrencilere öğretmenliğin gerektirdiği kişisel özellik veya yeterliklerini değerlendirmeye dair başka bir sınav yapılmamaktadır. Hâlbuki öğretmenlik yapma isteği mesleğe olan yatkınlık, ahlak ve ruh bakımından dengeli ve sağlıklı olmak toplumsal değerlere saygılı olmak, araştırmacı, özgür ve bilimsel düşünme yetisine sahip olmak gibi özellikler aranmalıdır (Özmen, 2020).

2. Hizmet Öncesi Eğitim: Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği alan bilgisi, meslek bilgisi, genel kültür olmak üzere üç ana başlık altında toplanan temel bilgi ve formasyon alanlarının verilmesi amaçlanmaktadır.
3. Atanma: Eğitim fakültelerinden mezun olan öğrencilerin atanmaları için KPSS sınavından başarılı olmaları şartının yanına 2016 yılından itibaren sözlü sınavdan da başarılı olma şartı eklenmiştir.

Öğretmenlik her toplumda profesyonel bir meslek olarak görülse de zaman içerisinde öğretmenliğin toplumsal statüsünün değer kaybetmekte olduğu gözlemlenmiştir. Öğretmen yetiştirme sistemindeki yetersizlikler, öğretmenlerin ekonomik yetersizlikleri ve öğretmenliğe atanma ölçütlerinin öğretmenlik mesleğinin niteliğine zarar veren olumsuz değerkenler olduğu söylenebilir (Başkan, 2001). Öğretmenlik, özel uzmanlık bilgisi ve becerisine sahip olmayı gerektiren bir meslektir ve öğretmenler toplumda davranışları örnek alınan, saygı duyulan kişilerdir (Şişman, 2020). Öğretmen sahip olduğu bilgi, beceri ve tutumlarıyla bireylerin öğrenmesinde onlara yol gösteren, geleceklerinde etkisi olan kişi olarak tanımlanabilir (Işık, 2015). Öğretmenlik ile ilgili yapılan tanımlamalara da bakarak bu mesleğin sadece bir bilgiyi aktarmak olmadığını görürüz. Öğretmen, mesleğine uygun değer ve kültürlere sahip olmalıdır. Bunun yanı sıra hem giyim tarzı hem de düşünce biçimiyle diğer insanlara göre farklılık göstermelidir. Mesleğinin getirdiği etik kurallara uymalıdır. Bunlar öğrenci arasında ayırım yapmama, kendi düşüncesini zorla kabul ettirmeme, düşük not vermekle tehdit etmeme, eleştiriye kapalı olmama... gibi sıralanabilir (Ocak, 2010). Fakat 1996 yılında 50 bin işsiz üniversite ve yüksekokul mezunun sınavsız şekilde öğretmenlik kadrolarına atanmasıyla ucuz, çabuk ve politik amaçlarla öğretmen ihtiyacını karşılama düşüncesi öğretmenlik mesleğine zarar vermesinin yanı sıra eğitim ve öğretimin niteliğini de düşüren bir hamle olmuştur (Akyüz, 2012).

1.3. ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ GENEL YETERLİLİKLERİ

Yeterlik Bandura (2001)'ya göre bireyin deneyimlerinin, düşüncelerinin ve yeteneklerinin aynı yolda birleşmesi ve istenilen performansı yerine getirmek için gerekli olan eylemleri düzenleme ve gerçekleştirme yeteneğinin yargısı olarak tanımlanmaktadır (Aktaran: Çimen, 2007). Deakin (2008) ise yeterlik kavramını, “Belli bir alanda, dünyada etkin somutlaştırılmış insan eylemini sağlayan bilgi, beceri, anlayış, değer, tutum ve arzuların karmaşık bir kombinasyonu” şeklinde tanımlanmıştır (Aktaran: Günal, 2014). Yeterlik, bir rolü oynayabilmek için gerekli olan beceri, bilgi ve tutumlara sahip olma derecesi, işi yapan kişinin kendisinden beklenen rolleri beklenen niceliğe ve niteliğe sahip olacak şekilde gerçekleştirmesi, bir davranışı yapmak için gerekli bilgi ve becerilere sahip olmak olarak tanımlanabilir. Her rolün veya işin farklı bilgi, beceri ve tutum gerektirmesi, yeterlik alanlarının da çeşitlenmesini sağlamıştır. Yeterlik alanları, kişinin belli bir makamın görevlerini gerçekleştirebilmesi için göstermesi gereken yeterlilikleri kapsayan alanlardır (Üstüner, Demirtaş, Çimert ve Özer, 2009). Özetle yeterlik bir rolü ya da bir görevi gerçekleştirmek üzere gösterilen performansı tanımlar ve bireylerin sahip olduğu mesleklerin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışlar açısından yeterli olmaları mesleklerini nitelikli ve doğru biçimde yapmaları için önemlidir. Günümüzde değişim baş döndürücü bir hızla yaşandığından çeşitli meslek dallarında görev yapan bireylerin özellikleri, bireylerden umulan performans ve beklentiler de bu hızlı değişim sürecinden etkilenmektedir. Bu durumda her meslek dalı bireylerin yenilik, kalite, nitelik ve yeterlik kavramlarına odaklanıp bu kavramlar çerçevesinde bireylerin kendini gerçekleştirmiş olmasını beklemektedir. Ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin artırılması, meslek dalları için nitelikli bireyler yetiştirilmesi, toplumun ilerlemesi, kültür aktarımının sağlanabilmesi gibi birçok önemli konuda eğitimin rolü oldukça fazladır. Eğitimin en önemli öğelerinden olan öğretmen ise öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterliklere sahip olmalıdır. Öğrenme-öğretme ortamının önemli değişkenlerinden biri olan öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlilikler kişisel ve mesleki yeterlikler olmak üzere iki grupta toplanmıştır. Öğretmenlerin kişisel nitelikleri; güdeleyicilik, başarıya odaklanmışlık ve profesyonellik olarak üç grupta, mesleki nitelikleri ise öğretim etkinliklerini planlama, öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanma, etkili iletişim kurma, sınıf yönetimi, zamanı etkili

kullanma, öğrenmeleri değerlendirme, rehberlik yapma olarak yedi grupta toplanmaktadır (Köksal, 2008). Öğretmenler sahip olmaları gereken yeterliklerin önemli kısmını hizmet öncesi eğitimlerde yani öğretmen yetiştirme programlarında kazanırlar. Bu programların temelinde öğretmenin kültürlü, alanında bilgili olması ve çevresine örnek olacak davranışların öğretmen adaylarına kazandırılması amaçlanır. Bunun yanında öğretmen adaylarına hizmet öncesi eğitimde pek çok bilgi, beceri, tutum ve değer kazandırılmalıdır. Bunların başında alan bilgisi, genel kültür ve öğretmen olmak için gerekli olan bilgi, beceri ve teknoloji kullanımı gelir (Yeşilyurt, 2011). Genel kültür boyutunda öğretmenin üzerine düşen görev öğrencinin sosyalleşmesini sağlamak ve toplumsal kültürü öğrenciye aktarmaktır. Bunun için öğretmen yaşadığı toplumun kültürel özelliklerini iyi tanıyabilmelidir. Öğrencinin yaşadığı topluma dair şayet yanlış inanç veya değerleri varsa öğretmen bu yanlışlığı anlatarak doğru değerler kazandırabilmelidir. Ayrıca öğretmen güncel olayları takip etmeli öğrencilerin bu konudaki sorularını cevaplayabilmelidir. Alan bilgisi boyutunda öğretmen, verdiği dersin konularını iyi bilmeli alanındaki gelişmeleri takip edebilmeli ve araştırma yaparak bilgisini geliştirilmelidir. Pedagojik formasyon boyutunda öğretmenin öğretme becerisine sahip olması beklenmektedir. Bu beceriyi öğretmenler önce öğretmen yetiştirme programlarında bulunan öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ve uygulamalarıyla kazanırlar. Daha sonra öğretmenlik deneyimi ile beraber hizmet içi eğitim yoluyla meslek yaşamı süresince geliştirirler (Uslu, 2015). Eğitimin geliştirilmesinde öğretmenin rolü herkes tarafından kabul görmüş bir gerçektir. Bir toplum kalkınmak için yetişmiş insan gücüne ihtiyaç duyar. Yetişmiş insan gücünü sağlayacak olan kurum ise okullardır. Bir okulun iyi olabilmesi için ise büyük oranda öğretmenler tarafından verilen eğitim kalitesi ile doğru orantılıdır. Öğretmenin mesleki olarak yetişmişlik düzeyi vereceği eğitimin kalitesinin önemli bir belirleyicisidir. Öğretmenin iyi olması hizmet öncesinde iyi yetiştirilmesinin yanında hizmet içinde kendisini yetiştirebileceği olanaklardan yararlanmasını sağlamakla mümkündür (Seferoğlu, 2004).

Moyles (1995) iyi bir öğretmen olmak adına bazı önemli noktalara dikkat edilmesi gerektiğini vurgular. İyi bir öğretmenin sahip olması gereken özellikler şunlardır:

- İyi organizasyon
- Esneklik

- Çabuk düşünebilme
- Öğrencilere sorumluluk verme
- Öğretmen, öğrenci ve öğrenci aileleri ile iyi ilişkiler geliştirme
- Az ve açık kural belirleme
- Öğrencileri tanıma
- İstikrar
- Dürüstlük
- Kendi eksiklerinin farkında olma
- Sınırsız sabır
- Empati (öğrencinin yerine kendini koyma)
- Bireylere saygı
- Korkutucu olmamak
- Şaka yapabilmek
- Pozitif görünmek ve davranmak
- Cesaretlendirmek
- Ulaşılabilir olmak
- Adil olmak
- Kendisi olabilmek (Aktaran: Maskan, Gönen ve Havedanlı, 2016).

Bir öğretmen mesleki alanda ne kadar bilgiye sahip olursa olsun sınıf içinde olumlu bir öğretmen-öğrenci ilişkisi geliştirmesi bu mesleğin gerektirdiği yeterlikler arasında önemli bir konuma sahiptir. Bunun için öğretmen sınıfta olumlu hava oluşturabilmek adına şu hususlara dikkat etmelidir:

1. Hoşgörü ve sabırlı olma: öğretmenin hedeflediği davranış değişikliğine uymayan öğrencilerle karşılaşması olasıdır. Bu durumlarda öğrenciye karşı anlayışlı ve hoşgörülü bir tutum sergilemelidir çünkü sınıfta farklı yeteneklere sahip öğrenciler olduğundan tüm bilgileri bir defada anlamaları mümkün olmayabilir. Öğretmen konunun anlaşılmadığını ya da yapılan etkinliğin amacına ulaşmadığını fark ettiği anda etkinlikleri duruma uygun şekilde uyarlamalı veya konuyu birçok kez anlatabilmelidir (Göksoy ve Arıcan,2020).
2. Açık fikirli ve bilgili olma: kendi doğrularının tek doğru olduğunu kabul eden ve sadece bu doğruyu dayatan öğretmenler itaatkâr öğrenci tipinin yetişmesine neden

olur. Öğretim planı uygularken öğrencilerin sözel ve sözel olmayan davranışları gözlemlenmeli böylece uyguladığı öğretim yöntem ve tekniğinin doğruluğunu belirlemelidir. Çünkü bir öğretmen konu alan bilgisini aktarma becerisine sahip olmalıdır (Göksoy ve Arıcan,2020)

3. Sevecen ve esprili olma: sevecen öğretmen öğrencilerine ismi ile hitap eder. Onların kişisel sorunlarıyla ilgilenir ve her öğrencinin biricik olduğunun farkında olur ve bu farklılığı öğrenciye hissettirerek olumlu ve destekleyici ilişkiler kurar. Yakınlık ve mizah olumlu bir ilişkinin öğretmen-öğrenci arasında gelişmesini sağlayarak öğrenmeyi arttırır (Göksoy ve Arıcan,2020).

4. Destekleyici olma: öğretmen, öğrencilerin olumsuz davranışlarından çok olumlu davranışlarını ön plana çıkarmalıdır. Destekleyici öğretmen öğrencinin özgüven kazanmasına, öğrenmeyi öğrenmesine, öğretimsel açıdan hedefler tasarlamasına yardımcı olur. Öğrencilerini teşvik eder, destekleyen, beğenilme ve başarılı olma ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran ve öğrencilerin ait olma duygusunu besleyen öğretmenler etkili öğretmenlerdir (Göksoy ve Arıcan, 2020).

Öğretmenin sınıf içindeki davranışlarının niteliği öğrenci davranışlarının niteliğini de etkilemektedir. Öğretmen davranışlarının niteliğini etkileyen unsur ise meslek öncesinde almış olduğu nitelikli eğitim programları ve üstlendiği rolleri etkili şekilde yerine getirmesidir. Öğretmen bilgi ve beceri kazandırma rolünün yanında şu rolleri de yerine getirmelidir:

1. Öğrencilerin her açıdan gelişimine olumlu yönde katkıda bulunma,
2. Okul ve çevresi arasında işbirliği sağlayarak öğrencilerin beceri, bilgi ve yeteneklerini geliştirme,
3. Öğrencilerin sosyal, ahlaki, duygusal ve bilişsel gelişimlerine yönelik temel tutum ve beceri geliştirmelerine ön ayak olmak,
4. Bilgiyi ve kültürü yeni nesillere aktararak öğrencilerin dünyadaki gelişmeleri bilmelerini sağlamak,
5. Kritik ve yaratıcı düşünme yeteneğine sahip olmalarını sağlama,
6. Dinamik ve sürekli değişim gösteren toplumsal yapıya öğrencilerin uyum sağlamasında yardımcı olma,
7. Olumlu davranış ve tutumlar sergileyerek topluma ve öğrencilere iyi yönde model olmak (Uslu, 2015).

Öğretmenlerin bilgi, beceri, değer, tutum, davranış yönlerinden sahip olması beklenen özellikler ya da nitelikler bütünü ifade etmek için öğretmen yeterlikleri ifadesi kullanılmaktadır. Öğretmen yeterlik kavramının merkezinde öğretmenlerin gelişimini sağlamak amacı vardır. Bunun temel sebebinin de değişen ve gelişen şartlara uyum sağlama becerisine sahip bireyleri yetiştirebilme niteliğine sahip öğretmenlere duyulan gereklilik oluşturmaktadır (Ünal, 2016).

1.4. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ MESLEKİ YETERLİKLERİ

İlkel toplumlardan günümüz toplumlarına kadar insanlar edindikleri bilgi, beceri ve tutumları sosyal, ekonomik ve kültürel hayatın devamlılığını sağlamak amacıyla gelecek nesillere aktarmayı amaçlamışlardır. Bu aktarım ilk olarak aile ve çevre ortamında başlayıp belirli bir yaştan sonra okul, öğretmen ve öğrenci üçlemesi arasında devamlılığını sürdürerek öğrenci ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerileri öğretmen vasıtasıyla kazanmaktadır. Dolayısıyla öğretmenin niteliğinin artması yetiştirilen insan niteliğinin de artmasını sağlayacaktır. Eğitim, öğretmenler ile toplum için üretken ve verimli olan, sorgulayabilen, eleştirebilen, bilimsel düşünebilen ve tüm nitelikleriyle gelişmiş bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Bu yüzdendir ki öğretmenlik mesleği eğitim ile ilgili kültürel, sosyal, ekonomik, bilimsel ve teknolojik alanlarda bilgi ve beceri sahibi olmayı gözetilen meslekte yeterlilik isteyen bir alandır. Bu mesleği icra eden profesyonellerin öğretmenlik mesleğini nasıl yerine getireceklerine dair bazı gereklilikler tartışma konusu olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan günümüze kadar hem nicelik (yeter sayıda kişi) hem de nitelik bakımından öğretmenlerde sahip olunması beklenen bazı özellikler aranmış, öğretmen yetiştirme sistemi ve süresi fazlaca değişikliğe uğramış ve nicelik ile ilgili sorunlara öncelik verilip aşılmaya çalışılırken nitelik ile ilgili sorunların daha önemli olduğu kanısına varılmıştır (Bulut, 2009). Öğretmen yetiştiren kurumların toplumsal değişme ve bilimsel değişmelere uyum sağlaması nitelikli öğretmen yetişmesinde önemlidir çünkü yetiştirilen öğretmenlerin nitelikli olması öğretim sürecinden beklenen faydanın gerçekleşmesini sağlayacaktır. Nitelikli bir öğretmende nicel ve nitel birçok özellik aranmaktadır bunlar sınıf yönetimi becerileri, iletişim becerileri, mesleki özellikler, kişisel özellikler, mesleki yeterliklere sahip olma ve mesleki gelişime ilişkin beceriler olarak sıralanabilir bu ölçütlerin belirlenmesinde genel olarak yaşanan toplum ve

eğitimin felsefi temelleri belirleyicidir (Taşkaya, 2012). Öğretmenin bu özelliklerde yeterli biri olabilmesi hizmet içinde iyi yetiştirilmesine ve hizmet sonrasında ise kişisel ve mesleki açıdan kendisini geliştirebilmesi için her açıdan desteklenmesi ile sağlanabilir (Seferoğlu, 2004). Bu noktadan hareketle geleceğin öğretmen adaylarını yetiştiren öğretmen yetiştirme programları belirli bir alan içeriği ve kullanılan yöntemlerden daha fazlasını sunarak mesleki yeterliklerini diğer bir deyişle bir öğretmenin sahip olması gereken nitelikleri yerine getirebilecek inanca sahip adaylar yetiştirmek için çaba sarf etmelidir (Akkuş, 2013). Eğitim bilimleri literatüründe fazlaca kullanılan yeterlik kavramı, öğretmenlerin niteliklerini yükseltebilmeleri için edinmeleri gereken bir kavram olarak görölmektedir (Köksal, 2008). Öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli şekilde yerine getirebilmek adına sahip olunması beklenen bilgi, beceri ve tutumlar olarak tanımlanan öğretmen yeterlikleri 6 maddeden oluşmaktadır. Bunlar;

- Kişisel ve mesleki değerler- mesleki gelişim,
- Öğrenciyi tanıma,
- Öğrenme ve öğretme süreci,
- Öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme,
- Okul, aile ve toplum ilişkileri
- Program ve içeri bilgisi. Bu yeterliklere ilişkin 31 alt yeterlik ve 233 performans göstergesinden oluşmaktadır (ÖYEGM, 2017)

Bu yeterlikler öğretmenin görev yaptığı kademeye ve alanına göre çeşitlenebilmektedir. Bundan dolayı tüm öğretmenlerden beklenen öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin yanında her alana ayrı olarak belirlenmiş özel alan yetenekleri de bulunmaktadır. Sosyal bilgiler dersi, iyi bir vatandaş olarak evrensel ve milli değerlere sahip, programın aktardığı becerileri günlük yaşamda uygulayabilen; farklı bilim dalları vasıtasıyla elde ettiği bilgileri ileriki yaşamlarını iyi planlayabilen bireyler yetiştirmeyi amaç edinmiş; dinamik ve karmaşık bir çalışma alanıdır (Çatak, 2020). Bu anlamda sosyal bilgiler öğretmenleri, öğrencilerine karşılaştıkları probleme yönelik çözüm sunup yorumlayabilme ve karar alabilme gibi becerileri kazandırırken onların düşünsel ve bilişsel gelişimlerine uygun biçimde etkinlikler planlayarak çevre ve toplumla etkileşime gireceği bir ders işleyişi planlamalıdır. Tüm bunlar

uygulanırken öğretmenin öğrencinin gelişim özelliklerini de göz ardı etmemesi gereklidir ve alana dair ayrıntıları sunması gereken yer öğretmen yetiştirme kurumlarıdır (Koçoğlu, 2013). Özel yeterlikler sosyal bilgiler alanının öğretilmesiyle ilgili yeterlikleri kapsar. Sosyal bilgiler öğretmen adayları ve öğretmenlerinden gerçekleştirmesi beklenen ilk yeterlik sosyal bilgilerin alt alanlarındaki bilgiyi özümseyerek öğrenin anlayabileceği seviyeye getirebilmelidir. Bunun yapılabilmesi için öğretmenlere;

1. Sosyal Bilgiler alanı içinde yer alan tarihsel ve günümüzle ilgili temel sorunları işleyen alinyazını ayrıntılarıyla inceleme olanağı verilmeli,
2. Sosyal Bilgilerin alt alanlarındaki herhangi bir disiplin alanını organize etme becerisi geliştirebilme çalışmaları yaptırılmalı,
3. Sosyal Bilgiler alanındaki konulara uygun proje tabanlı çalışma stratejileri kazandırılmalı,
4. Sosyal Bilgiler öğretimi alanında öğrenilenlerin, sınıf düzeyine indirgenebilmesini kolaylaştıran uygun ortamlar sunulmalıdır (Güven, 2005).

MEB 2008 yılında sosyal bilgiler özel alan yeterlikleri için 5 ana yeterlik alanı (1. Öğretim sürecini planlama ve düzenleme, 2. Öğrenme-öğretme süreci, 3. İzleme ve değerlendirme, 4. Okul, aile ve toplumla iş birliği yapma, 5. Mesleki gelişimi sağlama), 20 alt yeterlik ve 132 performans göstergesi belirlemiştir. Ortaöğretim seviyesinde 8 öğretmenlik alanı için 2011 yılında özel alan yeterlikleri kabul edilip uygulamaya girmiştir. 2017 yılına gelindiğinde ise her bir öğretmenlik alanına uygun alan yeterlikleri belirlemektense her bir öğretmenin kendi alanına yönelik yeterliklerini de içerecek tek ve bütünsel öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri oluşturulmuştur. Güncellenen öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri, meslekî bilgi, meslekî beceri, tutum ve değerler olmak üzere birbirini destekleyen 3 yeterlik alanı ile bunlar altında yer alan 11 alt yeterlik ve 65 göstergelyi kapsamaktadır. Bu yeterlikler ile öğretmenin kendisini ve öğrencisini tanıması, meslekî gelişimini sağlaması, etkili öğrenme ve öğretme süreçlerini gerçekleştirebilmesi, çağdaş izleme ve değerlendirme araçlarını kullanabilmesi, öğrenme ve öğretme ortamının okul, aile ve toplum uyumu ile daha etkili olacağına farkında olması ve MEB'in oluşturduğu program ve içeriğe uygun bilgi ve davranışa sahip olması amaçlanmaktadır (Yılar ve Cüce, 2021).

Amerika Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi (NCSS, 2018), sosyal bilgiler

öğretmenlerinin sahip olması gereken yeterliklere ait standartlar belirlemiştir. Aşağıda belirtilen alanlarda sosyal bilgiler öğretmenlerinin yetiştirilmesi ve yeterlik göstermesi beklenmektedir. Bunlar;

1. Alan ve İçerik Bilgisi: Öğretmen adayları sosyal bilgiler disiplinine ilişkin kavramlar, gerçekler ve araçlar: Araştırma yapıları ve temsil şekilleri içeriğinde bilgi sahibidir.
2. Planlama Yoluyla İçeriğin Uygulanması: Sosyal bilgiler öğretmen adayları öğrencilerin yurttaşlık yeterliklerine yardımcı olmak için dersin içeriği ve okuryazarlıklarını, teknolojiyi ve teori ve uygulamayı güçlendiren ders işleme süreci planlayabilirler.
3. Öğretim Tasarımı, Uygulanması ve Değerlendirilmesi: Sosyal bilgiler öğretmen adayları bilgi okuryazarlığı ve öz değerlendirmelerle desteklenmiş değerlendirmeler ve öğrencilerin yurttaşlık yeterliklerinin desteklenmesine katkı sağlayacak öğretim geliştirip uygulayabilirler.
4. Sosyal Bilgiler Öğrencileri ve Öğrenme: Sosyal bilgiler öğretmen adayları, pedagoji planlamasında öğrencilerin bilgisini kullanır, disiplinler arası ve işbirlikçi öğrenme ortamları oluşturur. Eşit bir toplum için bilgili savunular yetiştirir.
5. Profesyonel Sorumluluk ve Bilinçli Eylem: Sosyal bilgiler öğretmenleri sahip oldukları sosyal bilgiler dersi bilgisini, araştırma becerilerini ve yurttaşlık eğilimlerini toplumda bilinçli eylem yoluyla sosyal adaleti ve insan haklarını geliştirmek için kullanır.

Değişimi ve sürekliliği algılama, mekânı algılama, girişimcilik, zaman ve kronolojiyi algılama, finansal okuryazarlık, harita okuryazarlığı, politik okuryazarlık, kanıt kullanma gibi beceriler sosyal bilgiler öğretim programında yer alan ve bu ders kapsamında doğrudan öğrenciye kazandırılması hedeflenen becerilerdendir. Bu sebeple öğretmenlerin alana özgü bu becerileri kazandırma konusunda belli başlı yöntemler hakkında bilgi ve beceri kazanmış olmaları gereklidir (Yıldırım, 2019).

Görüldüğü üzere NCSS'nin belirlemiş olduğu sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yeterliklerine ilişkin standartlar ile MEB'in belirlediği sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yeterliklerine ilişkin belirlediği standartlar ile örtüşmektedir. Gençtürk ve Sarpkaya (2012) tarafından sosyal bilgiler öğretmen yeterlikleri 1. Mesleki Gelişim,

2. Kişisel Gelişim, 3. Okuryazarlık yeterlikleri olarak üç başlıkta sınıflandırılmıştır. Mesleki yeterlik, konu alanı, alan öğretimi, müfredat, ölçme ve değerlendirme, sınıf yönetimi ve iletişim konularına ilişkin beceriler mesleki gelişim başlığında yer alır. Kişisel gelişim başlığı ise bir öğretmenin sahip olması gereken sabırlı, hoşgörülü, terbiyeli, nazik, giyim kuşamına dikkat eden, gelişime açık, esprili olma vb. gibi öğretmenliğini olumlu olarak etkileyen kişisel tutum ve değerlerini içerir. Son olarak okuryazarlık başlığı ise içeriğinde sosyal bilgiler öğretmenin bilgi okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı, vatandaşlık okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, coğrafya okuryazarlığı ve tarih okuryazarlığı alanlarındaki yetkinliklerini barındırır.

Sosyal bilgiler öğretmenleri sadece genel öğretmen yeterliklerine sahip olması yeterli değildir. Bunun yanında belirli özelliklere sahip olması gereklidir. Değişim ve sürekliliği algılama, girişimcilik, mekan algılama, finansal okuryazarlık, kanıt kullanma, zaman ve kronolojiyi algılama, politik okuryazarlık, gibi beceriler Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin kazandırması gereken becerilerdir. Bu becerilerin öğrenciye kazandırılması için öğretmenlerin temel yöntemler hakkında bilgi ve beceri kazanmaları gereklidir. Sosyal bilgiler dersinin disiplinler arası bir özelliğe sahip olması sosyal bilgiler dersinde tercih edilecek yöntemleri farklılaştıracağından öğretmen bu farklı yöntemleri uygulayabilecek yeterliklerini geliştirmelidir. Ayrıca birey-toplum ilişkisini doğrudan inceleyen bir öğretim programı olduğundan değer öğretimde önemli role sahiptir (Yıldırım, 2019).

Karademir ve Akgül (2019), etkili bir sosyal bilgiler öğretmenin sahip olması gereken özellikleri 4 başlık altında incelemiştir. Bunlar:

1. Teknolojik özellikler:

Sosyal bilgiler öğretmenleri teknoloji bilen ve onu kullanabilen özellikte olmalıdırlar ve bu özellikleriyle öğrenciye rehber olmalıdırlar. Ayrıca sosyal bilgiler dersinin durağan olmayan konu hazinesi vardır bu bağlamda öğretmenlerin bilimsel gelişmelerden haberdar ve değişime uyan özelliklerde olması sosyal bilgiler dersinin etkisi konusunda olumlu olacaktır.

2. Pedagojik özellikler:

Etkili sosyal bilgiler öğretmenleri, öğrenci merkezli, yaşayarak öğrenen, öğrenme sürecinde günlük hayattan örnekler veren, esnek ve iyi vatandaş yetiştiren kişiler olmaları gerektiği bu konu başlığı altında vurgulanmıştır.

3. Alan bilgisi:

Alanındaki gelişmelere kapalı olmayan onları bilen ve gündeme hakim kişiler olmalıdırlar.

4. Bireysel özellikler:

Etkili bir sosyal bilgiler öğretmeni sorgulama becerisi yüksek, iletişimi kuvvetli, ülke millet ve tarihi seven, model olan, tutarlı ve aktif olan özelliklerini taşımalıdır.

1.5. TEKNOLOJİ KAVRAMI

Teknoloji, tekhne(sanat, zanaat) ve logos (bilgi, söz, sözcük) kavramlarından oluşan Yunanca bir kavram olup, Antik Yunan'da bilgidен gelen zanaat anlamındaydı. Sözcük, zaman içerisinde anlam olarak değişmiş, bilimsel araştırmalardan ulaşılan somut ve yararlı sonuçları ve bunlara yönelik araç, yöntem ve süreçlerin tamamını ifaden eden kavram olarak kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca, bir sanayi dalıyla ilgili üretim yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri içeren bilgi için de teknoloji kavramı kullanılabilir (Yörükoğulları, 2013). Heidegger (1998) 'e göre teknik, insanın bir etkinliği ve bir amaç için araçtır. Araç, aygıt ve makinelerin yapımı ve kullanımı, bu yapılmış olanların ve kullanılanların kendileri, bunların hizmet ettikleri gereksinimler ve amaçlar, tekniğin ne olduğuna ilişkindirler. Bütün bu donanımlar kompleksi, tekniktir. Bizzat tekniğin kendisi bir donanımdır veya Latince söylendiğinde instrumentum'dur. Günay (2017) ise Heidegger'i eleştirerek teknolojik ürünün kendisinin ortaya çıkarılmasında kullanılan aletleri, makineleri, ihtiyaç ve amaçları teknoloji olarak ele almamış ve teknolojiyi teknolojik ürünün formu içerisine sokulmasını sağlayan bilgi olarak tanımlamıştır. Teknoloji, bilime dayalı bilgiye denilirken tecrübe yoluyla elde edilen teknik bilgiye teknik denilmektedir. Teknolojinin oluşması insanın yaşamak üzere ihtiyacı olan şeyleri karşılama isteği ve bu ihtiyaçların karşılanması üzerine doğmuştur ve ihtiyaçların karşılanması için teknolojik bilgiye ihtiyacı olmaktadır. (Günay ve Çalık, 2019). Teknik ve teknoloji

kelimelerini birbirleri yerine kullanıldığı çalışmalar olsa da bu iki kelime birbirinden farklı anlamlara gelmektedir. Teknik ve teknolojinin ayrıldığı nokta ise sözü edilen yapma ve üretme bilgisinin toplumsallaşmasıdır. Yani teknoloji kavramında bir şeyi üretmenin toplumsal düzeyde (teknolojik bilginin üretimi, transferi, mülkiyeti gibi) olduğu, dolaşıma girdiği ve tüketildiğinden, teknikte ise deneyimler ile elde edilebilecek pratik üretim becerisinden bahsedilmektedir. Örneğin annemizin kendi deneyimlerine dayanarak yaptığı yoğurt için teknikten bahsederken yoğurt fabrikalarında üretilen yoğurt için toplumsal bilgi birikiminden, bu bilginin aktarılmasından, karmaşık iş bölümü uygulamasından dolayı yoğurt teknolojisinden bahsedilir (Atabek, 2020). Başka bir tanımda, insanların doğaya hâkim olma ve yaşamını kolaylaştırma düşüncesi adına sahip olduğu bilimsel verilerin uygulama alanı bulması teknoloji olarak tanımlanmıştır (Demircioğlu, 2020). En yalın hali ile teknoloji belli amaçlara ulaşmak ve çözmek için gözleme dayalı ve kanıtlanmış bilgilerin uygulanması olarak tanımlanmıştır (Karadağ ve Çalışkan, 2013). İnsanların karşılaştıkları problemleri çözmek için araçların, materyallerin, makinelerin ve yöntemlerin geliştirilmesi ve işe koşulması teknolojidir (Kaya, 2006). İşman (2001) ise teknolojiye yönelik tanımları incelediğinde teknolojinin;

- 1) teknik bir dil,
- 2) a: uygulamalı bilim, b: pratik bir amacı gerçekleştirmek için kullanılan teknik bir yöntem,
- 3) insanoğlunun rahatını sağlayan bütün gelişmelerin genel anlamı,
- 4) bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemleri, kullanılan araç-gereç ve aygıtları kapsayan bilgi, uygulama bilimi,
- 5) belli bir teknik alanda bilimsel ilkelere dayanan tutarlı bilgi ve uygulamaların tümü,
- 6) tekniklere ilişkin genel kavram,
- 7) en yeni bilimsel buluş ve uygulamaların kullanıldığı donanım olanakları ve yapısal düzenlemeleri içerdiğini söylemiştir.

Avrupa da, buhar gücü ile çalışan makineler bulduktan sonra sosyal, siyasi, ekonomik ve sosyal hayatı değiştiren Sanayi Devrimi ile büyük bir teknolojik atılım yapılmıştır. Bu zamana kadar insanlar rüzgar, su hayvan ve insan gücünden yararlandığı tekniklerle üretim yaparken buharlı makinelerin icadıyla teknolojik araçların gücünü

kullanmaya başlamışlardır ve pek çok bilim çevreleri bunu teknolojinin doğuşu olarak görmüştür. Çünkü teknoloji rüzgar, su, insan ve hayvan gücünden yararlanan aletlerin teknik araç olarak kullanıldığı aygıtların çalışmasını esas alan karmaşık bir şeydir (Tahiroğlu, 2021). Tanımlar incelendiğinde teknolojinin ortaya çıkması insan ihtiyaçları sonucu insanların gösterdiği çaba sonucu ortaya çıkmıştır dersek yanlış söylemiş olmayız. Burada değinmemiz gereken diğer bir nokta bilime dayalı bilgi olarak tanımlanan teknolojinin bilim ile olan ilişkisidir. Bilim ve teknoloji bu bağlamda birbirini tamamlayan iki kavram olarak görülmektedir. Bilimde göreceli gerçeklik anlayışının bulunması onun kuşkucu ve eleştirel olmasını sağlar. Yani var olan göreceli gerçeğin, kendisinden daha doğru başka bir göreceli gerçeğin olduğunu kabul etmesi bilgi ve bilimin ilerlemesine olanak verir. Bilgi ve bilim ürün haline geldiğinde teknoloji adını aldığına göre bilgi ve bilimin ilerlemesi teknolojinin de ilerlemesini doğrudan etkileyecektir (Özsağır, 2008).

Yapılan çalışmalar çerçevesinde diyebiliriz ki teknoloji insanlığın var oluşundan itibaren varlığını sürdürmüş etkisini her alanda göstermiştir. Günay vd. (2019) tarafından yapılan teknolojinin tanımında eğitim, sağlık, sanayi, iletişim, ulaşım, haberleşme, enerji gibi birçok farklı alanda üretim sağlayabilmek için kullanılan bilgilerin tamamı olarak tanımlanması bunun bir göstergesidir.

Teknoloji tek bir tanıma sahip olmadığı için onu farklı alanlarda ve farklı şekillerde sınıflandırabiliriz. Bunlar (Soyer ve Aydın, 2020):

1. Nesne teknolojisi: alet, araç-gereçler ve makineler.
2. Bilgi teknolojisi: teknolojik gelişmelerin gelişim sürecine dair bilgi sahibi olma,
3. Etkinlik teknolojisi: birey uygulama yöntemleri, becerileri geleceğe yönelik tahminleri,
4. Yönetim teknolojisi: çözümlenme ve ihtiyaç,
5. Sosyo-tekniksel sistem teknolojisi: bireyleri ve diğer var olanları birleştirme nesne üretme ve kullanmak olarak sınıflandırılabilir. Yani teknoloji sırf elektronik aletleri ve kullanımını kapsayan bir kavram değildir.

1.6. OKURYAZARLIK KAVRAMI

Okuryazarlık kavramının çeşitli tanımları yapılmıştır. Türk Dil Kurumu'na göre “

okuryazar olma durumu “ olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma okuma ve yazma basit olarak anlaşıldığı zaman okur-yazarlığın başladığını ifade etmektedir. Fakat değişen ve gelişen dünya düzeni içerisinde bireyin yalnızca sembolleri okuyup anlaması ve yazması yeterli olmamaktadır. 1962’de UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu)’nun Paris şehrinde düzenlemiş olduğu toplantıda okuryazarlık kavramı kendisini ve bulunduğu toplumun gelişmesine yarar sağlayacak düzeyde okuma-yazma ve hesap yapma becerisine sahip, grup ve toplulukta üzerine düşen görevleri yerine getirebilmek adına gerekli bilgi ve becerileri kazanmış kişi olarak tanımlanmıştır. Yine 1962’de Birleşmiş Milletler tarafından Roma şehrinde toplanan “ Okuma-Yazma ve Toplum” konulu konferansta okur-yazar kişiyi en 5 yıl eğitim görmüş kimse kadar bilgili ve günlük gazeteleri kolayca okuyabilen olarak tanımlamıştır. Diğer yıl Filipinlerde toplanan konferansta okuryazar kişi mektup yazabilen, vergi bildirim formlarını okuyup anlayan ve bu formları doldurma yeterliliğine sahip olmak gibi şartlarda eklenerek güncellenmiştir (Güneş, 1994). Okuryazarlık kavramına yıllar içerisinde farklı anlamlar yüklenmiş fakat bireylerin okuryazar olarak anılması için bulunduğu çağın şartlarına uygun gerekli bilgi ve becerileri edinmesinin önemli bir koşul olarak kabul görmüştür.

Türkçe ’de okuryazarlık olarak adlandırılan kavram sadece okuma yazma becerisi anlamına gelmez, geçirdiği gelişim sürecine bakıldığında okuma ve yazmayı da kapsayan geniş bir kavramdır. Bu bağlamda okuryazarlık sosyolojik, kültürel, psikolojik, dilbilimsel temellere sahip çözümlenme ve anlamlandırma süreci olmasının yanı sıra yaşam boyu öğrenmeyi sağlayan, bilgi edinmenin aracı olan beceriler toplamıdır (Çakmak, 2013). Fakat bazen bu kavramlar karıştırılabilmekte veya aynı anlama gelecek biçimde kullanılmaktadır. Aslında okuma-yazma ve okuryazar kavramları farklı anlamlar içermektedir. Bu iki kavram arasında ki farkı şu maddeler ile açıklayabiliriz (Kurudayıoğlu ve Tüzel, 2010):

1. Okuma-yazma kod çözmeye; okuryazarlık anlamlandırmaya dayalıdır: okuma-yaza kod çözme ve anlam eşleştirmeyi kapsar. Yani alfabede bulunan harflerin tanınması yeterlidir. Alfabede bulunan harfler her zaman aynı anlama geldiği için bu bilgi aynı alfabeyi kullanan tüm dillerde geçerli olacaktır. Bu bağlamda okuma-yazma durağan bir yapıya sahiptir. Okuryazarlık ise kod çözme, anlam eşleştirme ve anlam kurmayı kapsar. Zaman, zemin, bağlam, olaylar ve kişiler

bağlamında değişir bu yapıyla da durağan değil sürekli yenilenen bir yapısı vardır.

2. Okuma-yazma bir kategori; okuryazarlık ise bir derece belirtir: okuma yazmayı ya bilirsiniz ya da okuyup yazamazsınız. Yani okuma yazma yeteneğinizi olup olmamasına göre bir kategori içerisinde yer alırsınız. Okuryazarlık ise bir beceriyi ifade eder ve olup olmama durumundan ziyade ne kadar okuryazar olduğunuz ile ilgilidir.
3. Okuma-yazmanın simge sistemi basılı ortamdaki harfler; okuryazarlığın simge sistemi ise şeylerdir: bir zemin üstünde harflerle oluşturulmuş metinleri sadece okuma ve yazma bilen bireyler okuyabilir ve yazabilir. Ancak okuryazarlık için metin insanın üzerine düşünebildiği tüm bilgi, beceri, sosyal norm ve örüntüleri kapsar.
4. Okuma-yazmanın statik tanımlaması yapılmıştır; okuryazarlığın ise tanımlanması devam etmektedir: Okuma yazma alfabe kullanılarak oluşturulmuş metni okuyabilme ve yazabilme becerisidir. Bu tanım okuma yazma yapılan değişmeyen statik bir tanımdır. Bunun tam tersine okuryazarlık önüne eklenen nesnelere göre farklı anlamlar kazanmaktadır. Örneğin teknolojiye dair bir okumadan bahsedildiğinde teknoloji okuryazarlığı, bilgisayara ilişkin bir okumadan bahsedildiğinde bilgisayar okuryazarlığı vb. örnekleri çoğaltmak mümkündür çünkü gelecekte ortaya çıkacak durumlar içinde yeni okuryazarlık türleri çıkacağı muhtemeldir.

Teknolojinin hayatımızda fazlaca yer almasıyla beraber sadece okuma yazma bilmenin okuryazar olmak için yeterli olmamasına sebebiyet vermiştir. Örneğin resmi işlerin bile internet üzerinden e-devlet aracılığıyla gerçekleştiği günümüzde işlerimizi internet üzerinden gerçekleştiremiyor oluşumuz okuma yazma bilmememizle ilgili değil interneti veya bilgisayarı kullanma veya anlama becerisine sahip olmamızla ilgilidir. O halde okuma yazma bilmek okuryazar olmakla eşdeğer değildir. Okuma yazmayı bilmek yazıların analizi anlamına gelmekteyken, okuryazarlık kavramı internet, görsel metinler, teknoloji, medya gibi alanlarda bilgi sahibi olma ve sahip olduğu bilgiyi anlamlandırıp kullanabilmektir (Aytaş ve Kaplan,2017).

1.7. TEKNOLOJİ OKURYAZARLIĞI

Günümüzde okuryazarlık için geleneksel olarak okuma- yazma yeteneğinin yerine farklı bir okuryazarlık tanımı kast edilmektedir. Bu modern okuryazarlık tanımının hayatımıza girmesiyle farklı beceri ve gerekliliklerde kendisiyle beraber gelmiştir. Bunlar (Önal, 2010):

- Gerçekleri görebilme, konuşabilme, ifade edebilme
- Çevreyi anlamlandırabilme ve bireysel anlamları oluşturabilme
- Bilgiyi kullanabilme ve yeni düşünceler üretebilme
- Sistemleri kullanabilme, birleştirebilme ve bunlardan yeni anlamlar ortaya koyabilme
- Edinilen bilgiyi davranışlara yansıtabilme ve kullanabilme
- Güncel bilgi ve becerilere sahip olabilme olarak ifade edilmektedir.

Herkes İçin Eğitim programında UNESCO okuryazarlığı yeniden ele almıştır. Okuryazarlık tanımını üç farklı düzeyde yapmıştır. Birincisi, temel düzey; ikinci düzey, İşlevsel düzey; Üçüncü düzey ise çok işlevli düzeydir. Birinci düzey temel okuma yazma becerilerine sahip olma düzeyidir. İkinci düzey, kişinin sosyal ve kültürel alanda okuma, yazma ve aritmetikle ilgili becerilerini kullanabilmesini kapsar. Üçüncü düzey ise kişinin sadece kendi gelişimini değil toplumun ilerlemesine katkı sağlamasını içerir. Üçüncü düzeyde okuryazar olan kişi yaratıcılığı geliştirme, derin değerlere sahip olma, kendini gerçekleştirme, karmaşık sorunları anlama ve kapsamlı dünya görüşüne sahip olma gibi özelliklerini kazanmış kişidir (Aşıcı, 2009).

Okuryazarlık kullanıldığı yere göre değişmekle beraber, birey kendi duygu, düşünce ve isteklerini konuşarak ve yazarak anlaşılır biçimde ifade etmesi, başkalarının ise yazdıklarını ve söylediklerini doğru anlaması ve bunları yaparken edindiği bilgi ve becerilerini sosyal ve kültürel alanda kullanması anlamı taşımaktadır (Aşıcı, 2009). Teknoloji ve kültüre bağlı olarak genişleyen okuryazarlık kavramı, farklı okuryazarlık türlerinin de ortaya çıkmasını sağlamıştır. Çevre Okuryazarlığı, Ekonomi Okuryazarlığı, Politik Okuryazarlık, Teknoloji Okuryazarlığı, Medya Okuryazarlığı, Bilgisayar Okuryazarlığı, Tüketici Okuryazarlığı verilebilecek örneklerin bir kısmını oluşturmaktadır.

Teknoloji günümüzde hayatımızın her noktasında yer alır bir hale gelmiştir. Bu yüzden kendi sağlık, ekonomik, kültürel ve sosyal hayatımıza entegre etmemiz gereklidir. Gelişmiş ülkeler kalkınmaları ve varlıklarını devam ettirebilmeleri adına eğitim politikalarına oldukça önem vermektedirler. Bu sebeptendir ki teknolojinin kullanılması gereken en önemli alanlardan birisi eğitim olmalıdır. Eğitime teknolojinin entegre edilmesi bireylere dijital teknoloji kullanımı, eleştirel düşünme, iletişim, bilgi yönetimi, işbirliği ve yaratıcılık gibi becerilere sahip olmaları açısından destekleyici olacaktır. Ayrıca okullarda teknoloji kullanımının öğrenci başarısında olumlu bir etkiye sahip olduğunu söyleyenler de vardır. Bu olumlu etkisinden dolayı teknoloji eğitimde yayılmış ve öğretim programlarında ne kadar yer alması üzerinde durulması gereken bir konu olmuştur (Bacanak, Mustafaoğlu ve Köse, 2003). Genel eğitim programlarında teknolojinin neden yer alması gerektiğinin sebepleri:

1. Eğitim, çağdaş yaşamdan yani teknolojiden ayrı düşünülemez.
2. Teknoloji eleştirici tavırları geliştirerek yaratıcı kapasiteyi yükseltir.
3. Zeka ve yeterliğin gelişmesine katkıda bulunur.
4. Teknoloji eğitimi diğer dersleri tamamlar.
5. Öğrenci okulu terk etse dahi içinde yaşadığı teknik hayata uyum sağlar.

Bu bağlamda teknolojiden eğitim alanında doğru biçimde yararlanabilmemiz adına onu anlayabilmemiz ve kullanabilmemiz önemlidir. Tam da bu noktada okuryazarlık kavramı bu ihtiyacımıza cevap verecek kavram olacaktır. Çünkü okuryazarlık bireylerin yaşamını pozitif yönde etkili bir değişiklik yaratır ve yaşamında karşılaştığı problemlerde edindiği bilgileri çözüm olarak kullanabilir. Okuryazarlığın toplumun ihtiyaçlarına, teknolojisinin gelişime, bilgiye ulaşma şeklinin değişimine göre kendisini güncellemesi onun dinamik bir yapıya sahip olduğunun göstergesidir ve geleneksel okuma-yazma yeteneğinden daha fazlasını ifade etmesini sağlamıştır. Özellikle 1990'lı yıllardan sonra teknolojik gelişmelere ve şehir hayat şartlarına göre okuryazarlığın kapsamı ihtiyaçlar neticesinde tekil değil çoğul olguları kapayacak şekilde genişlemiştir. Bilgi okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, internet okuryazarlığı gibi (Aşıcı, 2009).

Teknolojiyi kullanarak bilgi toplama, düzenleme, analiz etme ve raporlama becerisi olarak tanımlanan teknoloji okuryazarlığı bazen bilgi ve iletişim teknolojisi

okuryazarlığı ile de aynı anlama gelecek şekilde kullanılmaktadır. Fakat dijital okuryazarlık, bilgi okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı ve medya okuryazarlığı gibi alt boyutlardan oluşur ve tek bir okuryazarlık çeşidini kapsamaz (Aydın ve Silik, 2018).

Gagel (1997), teknoloji okuryazarlık boyutunu eleştirel düşünme ve karar üretme, bilgi ve yetenek olarak üç boyutta ele almıştır. bu üç boyutta teknoloji okuryazarı olan bireylerin nitelikleri açıklanmıştır. Bunlar (Aktaran: Soyer ve Aydın, 2020):

1. Bilgi boyutu nitelikleri

Bu boyutta bireyden teknolojinin toplumu, toplumundan teknolojiyi nasıl etkilediği ve ilişkilerinin nasıl olduğunu anlaması beklenmektedir.

- Teknolojinin günlük yaşamı etkilediğini fark etme,
- Teknolojik gelişmelerin insanlığı, insanlığında teknolojiyi nasıl etkilediğini bilme,
- Teknolojiye ilişkin tahmin edilebilecek riskleri bilme,
- Temel mühendislik kavramlarını ve terimlerini anlayabilecek durumda olma,
- Mühendislik tasarım sürecinde olan sınırlılıklar ve nitelikler konusunda ön bilgi sahibi olma,
- Tüketici gözüyle teknolojinin imkânlarına ve değerlendirilmesine değer verme,
- Toplumsal değerlere ve toplum kültürüne teknolojinin yaptığı etkiyi anlayabilme.

2. Eleştirel Düşünme ve Karar Verme Boyutu

Bu boyut bireyin teknoloji okuryazarı olarak teknolojinin etkisi sonucu ortaya çıkacak sorunları tahmin edip onlara çözüm önerileri getirmesini bekler ve bu bireyler;

- Teknolojiye karşı meraklıdırlar.
- Teknolojinin etkilerini ve etkileri ile doğabilecek sonuçları kabul ederler.
- Teknolojinin sağlayacağı yarar ve riskler konusunda kendilerine ve çevresine sorular sorar.
- Yeni teknolojik gelişmelere ilgilidirler ve onlara dair araştırma yaparak bilgi sahibi olurlar.

- Teknolojinin etkileri ve sonucunun bazı sorunlar doğurabileceğini bilirler.
- Teknolojinin gelişimi ve kullanımı için alınan kararlara katılıp uyum gösterirler.
- Problem çözme konusunda yeteneğe sahiptirler.

3. Yetenek Boyutu Nitelikleri:

Bireyin teknolojiyi günlük hayatında amacına uygun ve etkin kullanımına yönelik becerileri kapsayan alt boyuttur.

Bu boyuta ilişkin teknoloji okuryazarı bireyden;

- Çeşitli teknolojik aletleri kullanabilir.
- Günlük hayatta sıklıkla kullanılan telefon, bilgisayar gibi araçları kullanabilirler.
- Basit düzeydeki teknik ve mekanik sorunları tanımlayabilir ve ihtiyaç olursa tamir edebilir.
- Basit matematik kavramları olan olasılık, ölçme ve tahmin becerilerini kullanarak teknolojinin sağladığı yarar ve zararları değerlendirmesini yapabilir.

Teknoloji okuryazarı bireyin bu üç boyutta sahip olması gereken becerilere baktığımızda teknolojinin sadece bilgisayar, internet ve cep telefonu gibi araçları kullanabilmeyi içermediğini görüyoruz. Teknoloji okuryazarlığı, çağın sistemlerini ve ürünlerini doğru kullanabilmeyi, kullandığı teknolojiye yönelik gerekli dokümanlarla tartışabilmeyi ve sonucunda mantıklı kararlar vermeyi, teknolojiyi verimli ve etkili kullanırken kontrol edebilmeyi içeren toplumun her kesiminden insanın teknolojiyi anlamlandırabilmesini amaç edinmiş bir okuryazarlık çeşididir (Aksoy, 2021). Ayrıca eğitim öğretim sürecine teknolojinin sağladığı yeniliklere uyum sağlayabilen, problemleri anlayıp çözüm üretebilen, yaşamı boyunca onu etkileyebilecek çeşitli etmenler hakkında doğru karar veren bireylerin yetiştirilmesinin gerekliliği de altı çizilen bir konudur. Bu konuda teknoloji okuryazarlığı bireylerin olması altı çizilen gerekliliği karşılamada kullanılabilir. Çünkü teknolojiyi kullanmak, uygulamak ve tasarlamak ve değiştirmek için ihtiyacı olan bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması teknoloji okuryazarlığının tanımını oluşturmaktadır. Yani teknoloji konusunda bilinçli

karar veren kimselere teknoloji okuryazarıdır diyebiliriz (Kıyıcı, 2008).

Teknoloji okuryazarı kavramını anlayabilmek için aslında yetiştirmek istediği teknoloji okuryazarı bireyin özelliklerine bakmamız onun ne demek olduğu ile ilgili fikir sahibi olmamızı sağlayacaktır. Bu açıdan Hansen (2003)' e göre teknoloji okuryazarı bireyin taşıması gereken özellikler aşağıda belirtilmiştir. Bunlar:

1. Kendilerini yetenekli olarak algırlarlar bilinmeyen belirsiz durumlarda dahi belirli hedeflere ulaşmak ve dünya etkilerini yaymak için teknolojiyi öğrenebilirler.
2. Kararlarını kontrol altına alma, çözümlere ulaşmak için zaman enerji harcama, keşfetmek için farklı seçeneklerdeki riskleri alırlar.
3. Teknolojik çözümleri aramak, değerlendirmek ve uygulamak için yeterli bilgi ve beceri alt yapısına sahip olduğundan, uygun çözümler üretmede bildikleri ile bilmedikleri arasında ki tutarsızlığı belirleyebilirler.
4. Teknolojiyi kullanma yeteneklerine kişisel ve paylaşılan hedeflere ulaşmak ve dünyada olumlu fark yaratmak için güvenirlir.
5. Teknolojiyi neden ve nasıl kullandıklarını, çevresi ile nasıl etkileşime girdiğini ve hedeflerine ulaşmak için teknolojik stratejileri düşünür.

Teknolojinin gelişmesi hayatımıza yeni donanımların girmesine de olanak sağlamaktadır. Bu durum insan hayatını kolaylaştırmaya yönelik olsa da bazen zararlı etkilerde sağlaması olası bir durumdur. Bu açıdan hayatımızda yer alan teknolojik aletleri bilinci kullanmamızı gerektiriyor. Aksi halde teknolojiden beklenen yarardan faydalanamayabilir veya zarar görebiliriz. Teknoloji okuryazarlığı da bunu önlemek için kazandırılması gereken, bilgi teknolojilerindeki yenilikleri kavrama, gelişmelere uyum sağlama, yeni teknolojileri değerlendirme becerilerini kapsayan bir okuryazarlıktır şeklinde tanımlanmaktadır (Kurt, Yaman, Solak, Türkan, 2001). Bilgisayarları etkin ve verimli biçimde kullanma yeteneği ifadesi olan bilgisayar okuryazarlığı bazen teknoloji okuryazarlığı yerine kullanılmaktadır. 1990'lı yıllarla birlikte teknolojinin sadece bilgisayarlardan oluşmadığı anlaşılmıştır (Doğan, 2021). ITEA tarafından belirlenen teknoloji okuryazarı bireyin neler bilmesi gerektiğini ve neler yapabileceğini belirten 5 unsur oluşturmuştur. Bunlar (Aydın ve Silik, 2018):

1. Teknolojinin doğasını anlama.

Bu ölçüt teknolojinin faaliyet alanı ve özelliklerini, temel kavramlarını ve diğer alanlarla olan ilişkisini anlama kazanımlarını içerir (Bacanak, Mustafaoğlu ve Köse, 2003)

2. Teknoloji ve toplum arasındaki ilişkiyi kavrar.

Teknolojinin kültürel, sosyal, ekonomik, politik, çevreye ve tarihteki etkilerini, teknolojinin ilerlemesinde ve kullanımında toplumun rolünü anlamayı içeren ölçüttür (Bacanak, Mustafaoğlu ve Köse, 2003)

3. Tasarım sürecini anlar.

Bu başlık, tasarımın niteliklerini, mühendislik tasarımını ve bireyin problemlere çözüm bulmasını kapsar (Bacanak, Mustafaoğlu ve Köse, 2003)

4. Teknolojik dünyaya karşı görüşler geliştirir.

Tasarım yönteminin uygulanmasını, ürünleri ve sistemleri kullanma, koruma ve etkisin değerlendirilmesinin yer aldığı ölçüttür (Bacanak, Mustafaoğlu ve Köse, 2003)

5. Tasarlanmış dünya anlayışları genişler.

Tıp, tarım, bilgi ve iletişim, ulaştırma, üretim, enerji ve güç teknolojilerini seçmeyi ve kullanmayı içerir (Bacanak, Mustafaoğlu ve Köse, 2003)

Öğrenciler, eğitim, tıp, mühendislik ve farklı alanlarda kariyer sahibi olmak isterse teknoloji okuryazarı olmaları başarıları için avantaj sağlayacaktır. Bunun yanın da ev hanımından çalışana, okullarda idareciden- öğretmene her meslek dalından bireylerin teknoloji okuryazarlığı becerisine sahip olması onları daha başarılı yapar. Çünkü teknoloji okuryazarı birey yukarıda bahsettiğimiz 5 ana unsur çerçevesinde şu davranışlara ve fikirlere sahip olur (Bacanak, Mustafaoğlu ve Köse, 2003):

- a. Teknolojinin ne olduğuna ve nasıl ortaya çıkarıldığına dair bilgi sahibi olur, toplumun teknolojiyi aynı şekilde teknolojinin toplumu nasıl etkilediğini bilir. İzlediği veya okuduğu teknoloji haberine karşı ilgi duyar, bu bilgiyi öğrenir, bu bilgiyi davranışlarına yansıtır ve bir fikir oluşturur.
- b. Teknolojinin kullanılmasında objektif ve rahattır. Teknoloji kullanımın ülkenin şu an ve gelecekte ki durumu için önemli olduğunu anlar. Bu bireyler teknoloji okuryazarı olarak nitelendirilmektedir.

Teknolojinin etkisi bireylerden ve toplumlardan teknolojik sistemlerin gelişimi ve kullanımına yönelik karar almaları gerekliliğini doğurmuştur. Bu gerekliliğin yerine getirilebilmesi için vatandaşların teknolojiden yararlanma, teknolojiyi yönlendirme ve anlamada basit düzeyde dahi olsa teknoloji okuryazarı olmaları beklenmektedir. Teknoloji okuryazarlığında üstünde durulan ve önemli olan nokta, teknolojinin günlük yaşamımızda yeri ve teknoloji ile çağdaş yaşamın birlikteliğidir (Yiğit, 2011).

Eğitimin ve öğrenmenin boyutları gelişen teknoloji ile genişlemiştir ve farklılaşmıştır. Bu bağlamda geleneksel okul sistemi 21. Yy dijital vatandaşı olma, yaratıcılık, küresel farkındalık, işbirlikçi problem çözme, öğrenmeyi öğrenme ve kendi başına öğrenme gibi beceriler açısından yetersiz kalmaktadır. Teknolojinin eğitime etki etmesi “hayat boyu öğrenme” becerisi olarak açısından önemli olmaktadır (Gelbal, 2021).

1.8. EĞİTİM TEKNOLOJİSİ

Eğitim, insan kaynağının ya da iş gücünün toplumsal ihtiyaçlara cevap verecek şekilde etkin olarak hazırlanması amacına hizmet etmektedir. Böylece bireylere bazı rol ve beceriler kazandırılırken toplumsal anlamda yeniden üretim, eğitim yoluyla sağlanmaktadır. İşgücünde niteliğin önem kazanması gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde toplumsal yaşamla bütünleşmiş, ekonominin ihtiyacına göre kendisini yetiştirmiş bireylere duyulan önem arttırdığı için eğitime verilen değer de artmış ve bu ihtiyaca yönelik politikalar belirlenmiştir (İçli, 2001). Gelecek neslin çağın gereklerine uygun olması için her geçen gün üstüne yenisi eklenen durağan olmayan bilgiyi anlamaları, yaşamlarında kullanmaları ve bu yönde eğitilmeleri gereklidir. Bilgi iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler içinde bulunduğumuz çağa teknoloji çağı, bilgi çağı, uzay çağı gibi farklı isimler verilmesine ve o çağın toplumlarının da teknoloji toplumu, bilgi toplumu ve iletişim toplumu olarak nitelendirilmesine neden olmuştur. Kavram ve teknolojilerin değişmesi o çağın toplumunda ki bireylerden beklenen beceri ve yeterlikleri de değiştirmiştir. Bu çerçevede bireylerden bilgiyi etkin kullanma, analiz etme, farklı yönleri ile inceleyip eleştirebilme ve bilginin iletişimini sağlayan teknolojileri ve ortamları kullanabilmeleri beklenmektedir (Karataş ve Karaman, 2009). Bireylere bu becerileri kazandırmada önemli olan ise eğitim sistemleridir. Bu yüzden teknolojiye bağlı olarak bireylerden beklenen yeterlik ve becerilerin değişmesi doğrudan eğitim sistemlerinin de teknolojiden etkilenmesine sebep olacaktır. Gutenberg’in matbaayı icat etmesinden önce kitaplar el yazması olarak çoğaltıldığı ve Avrupa’da belirli bir kesimin okuma yazma bilmesinden dolayı bilgi, toplumun geniş bir kısmına yayılım gösteremiyordu. Fakat matbaa bu sorunu çözüme kavuşturmuş ve daha geniş kitleye bilginin ulaşması olanağını sağlamıştır. Daha sonra gelişen bilgi teknolojileri ile aynı bu duruma benzer bir devrim yaşanarak bilginin yayılmasında önemli bir dönüm noktası olmuştur (Keskinlik, 2019). Bilginin verildiği eğitim kurumları da her alanın teknolojiden etkilendiği gibi radyo,

TV, video gibi sesli ve görüntülü cihazların icadı, bilgisayar ve internet teknolojilerini kullanabilen cihazların icadından etkilenmiştir. Teknoloji “ Alet kullanarak bir mal veya hizmeti üretmenin toplumsallaşmış bilgisi” olarak tanımlansa da konuşma dilinde daha çok aletler yerine kullanılarak ileri teknoloji ürünlerden bahsedilmektedir (Atabek, 2020). Burada bahsettiğimiz ileri teknoloji ürünleri teknoloji dediğimizde aklımıza gelen akıllı telefon, bilgisayar, internet teknolojileri vb. bilgi iletişim teknolojileridir ve teknolojinin eğitim süreçlerinde yer almasıyla birlikte eğitim teknolojisi kavramı ortaya çıkmıştır (Üstündağ, 2019). Teknolojik bir ortamda varlığını sürdüren çağdaş bireye teknolojik ortama uyum sağlamasında gerekli olacak yetenekleri kazandırma yönünden ve teknolojinin gerektirdiği gibi insan gücü yetiştirmede eğitim ve teknoloji arasında ki ilişkiden söz edilebilir (Alkan, 1974). İkinci Dünya Savaşı ‘nın bitmesi ile savaş teknoloji yerini barış teknolojisine bırakmış böylece bilim hemen hemen her alanda uygulanmaya başlanmıştır bu alanlardan birisi de eğitim alanıydı. Özellikle sanayi toplumlarında alışlagelmiş öğrenci- öğretmen etkileşimi değişerek öğrenci- araç etkileşimine dönüşmüştür (Kaya, 2005).

Eğitim teknolojisinin farklı tanımlarına bakacak olursak. Bu tanımlamalardan bazıları şöyledir:

Eğitim Teknolojisi, öğrenme ile ilgili problemlerin analizinde insanları, yöntemleri, düşünceleri, araçları ve organizasyonları barındıran birbiri ile bağlantılı karmaşık bir süreçtir (Ergin, 2019).

Eğitim teknolojisi, önceleri eğitimde kullanılan araç ve gereçler olan tanımından uzaklaşarak, insan ve teknoloji etkileşiminden performans teknolojilerine kadar çeşitli konuları kapsayan bir disiplin olmuştur (Şimşek vd., 2008).

Alkan (1974) ise eğitim teknolojisini eğitim teorisinin uygulamaya etkili ve pozitif bir şekilde dâhil edilmesi için personel, donanım, süreçler ve yöntemler kümesi olarak tanımlamıştır.

Bir başka tanımda eğitim teknolojisi; sorunları analiz etmek, bu sorunlara çözüm bulmak, uygulamak, değerlendirmek ve yönetmek için gereken insanlar, süreçler, fikirler, ekipman ve organizasyon dahil olmak üzere insan öğreniminin tamamıdır.

Genel olarak eğitim teknolojilerinden öğretim kuramlarının uygulanmasında kullanılan yöntem ve teknikler olduğunu söyleyebiliriz (Kaya, 2005).

Eğitim teknolojisi, uygun kaynak ve süreçlerin yaratılması, kullanılması ve yönetilmesi yoluyla öğrenmeyi kolaylaştıran ve performansı artıran çalışma alanları ve etik uygulamalar olarak tanımlanır Tanımda da belirtilen şekilde eğitim teknolojilerinde ki amaç öğrenmenin etkili ve kalıcı olmasıdır (İşman, 2002).

Eğitim teknolojisi süreç içerisinde tanımlanma konusunda değişikliğe uğramıştır. Eğitim teknolojisinin ortaya çıkışı olarak endüstriyel teknolojinin kaynaklık ettiği 1900'li yılların başında "görsel eğitim kavramı" ile olmuştur. 1930'lu yıllarda ise görsel eğitim kavramı işitsel teknolojiler ile birleştirilerek "görsel- işitsel eğitim" kavramına dönüşmüştür. İkinci Dünya Savaşı'nın sonrasında ise iletişim ve öğrenme üzerine tartışılmıştır. Aynı dönemlerde eğitim teknolojilerinin bilimsel bilgi ve süreçleri, eğitim problemlerine uygulanması olduğu görüşü ortaya atılmıştır. 1970'lerde ise "eğitim teknoloji" adı altında donanım ve yazılımda dâhil öğretim ve öğrenim üzerinde etkili olan her şeyi kapsayan sistem olduğu üzerinde durulmuştur. 1970'li yılların sonuna kadar birçok farklı anlayış üzerinde durulmuş ve birbirine eklenerek farklı tanımlamalar yapılmıştır fakat yine de ortak bir tanımda uzlaşmamıştır (Şimşek, 2001). Davranışçı kuram vb. öğrenme kuramlarından ve bilgisayar teknolojilerinin ilerleyişinden etkilenen eğitim teknolojilerine net bir tanımlama yapılmamış 1994 yılına gelindiğinde Association for Educational Communications and Technology (AECT) tarafından yapılan tanımda kuramsal ve uygulama yönü üzerinde durulmuş öğrenme için ihtiyaç duyulan süreç ve kaynakların planlanması, geliştirilmesi, gerçekleştirilmesi, yönetimi ve değerlendirilmesi süreci olarak ifade edilmiştir (Türker ve Pala, 2020).

Kalelioğlu (2015), günümüz eğitim teknolojisinin tanımlanmasını beş unsur üzerinde değerlendirmiştir. Bu unsurlar: Mesleki davranışlarında kişilere yardımcı olması için hazırlanan kurallardan oluşan etik, bireyin ne öğreneceğine kendisinin karar verdiği öğrenmeyi kolaylaştırma, öğrencilere bilgi kazandırmanın yanı sıra bilginin ve becerinin uygulanması için de yardımcı olduğu performansı artırma, eski tanımlarda tasarım, geliştirme ve değerlendirme olarak yer alan oluşturma, kullanma

ve yönetme son olarakta teknolojik süreçler ve kaynaklardır. Teknolojik süreçler bir probleme ilişkin çözüm olacak nesnelere, araçlara ve teknolojilere ulaşmak için izlenen sıralı adımlardır. Teknolojik kaynaklar ise bir hizmeti ya da ürünü oluştururken yararlanılan sistem ve araçlardır.

National Academy of Engineering's Instructional Technology Committee on Education, eğitim teknolojisini şöyle tanımlar: "eğitim teknolojisi öğretme/öğrenme biliminin sınıf ortamı aracılığıyla gerçek dünya şartlarına uygulanmasıyla elde edilen bilgiler bütünüdür. Bu süreç içerisinde geliştirilen her türlü yöntem ve araç da bu uygulamaya yardım etmek amacını taşır (Dieuzeide, 1971).

Günümüzde teknolojinin kullanılmadığı, ondan etkilenmeyen alan yoktur dersek yanlış olmayız. Eğitim alanı da bunlardan birisidir çünkü eğitim de her alan için gereklidir. Bu açıdan baktığımızda teknoloji eğitimi, eğitim teknolojiyi etkiler. Bu etkileşim eğitim teknolojisi ve öğretim teknolojisi kavramlarını oluşturmuştur. Eğitim teknolojisi, aşağıda verilen temel ilkelerden oluşur (Yanpar Yelken, 2017):

- Hedef: Eğitimde tam öğrenmeyi gerçekleştirme düşüncesi vardır. Yani uygun şartlar sağlanarak herkesin öğrenmesi sağlanır. Bunun için eğitimi etkileyen değişkenler göz önüne alınmalıdır.
- İşlev: Eğitimin gerçekleşmesine kuramsal ve bilimsel ilkeler bağlamında destek olmak için uygulama süreçleri geliştirmek ve bunları gerektiği takdirde tekrarlamak eğitim teknolojisinin işlevini oluşturur.
- Konu ve Yöntem: Eğitim sorunları eğitim teknoloji ile birlikte akılcı ve bilimsel araştırma konusu olmuştur. Gerekli yöntem ve teknikler öğrencilerin aktif olabilmesi adına kullanılmalıdır.
- Kapsam: Eğitim kuramlarının eğitimin her bölümünde bütünlük sağlanması eğitim teknolojisi ile olur. İçerikte teori yanında uygulamalı bilgi ve becerilerde olmalıdır.
- Program: Eğitim ve öğretim programları içeriği sürekli geliştirilip güncellenerek devamlılığını sağlamak esastır.
- Personel: Başta öğretmen olmak üzere öğrencinin etkinliğini arttırmak esastır.
- Süreç: Öğrencinin farklılıklarına ve yeteneklerine göre öğrenme ve öğretme süreci uygulamak esastır.

- Çevre: Çevre eğitim yaşantılarının meydana geldiği yerdir ve bu yeri kontrol altına almak eğitim teknolojisinin ilkelerindedir.
- Başarı: Öğrenme- öğretme sistemini değerlendirerek öğrencilerin eğitim yaşamında başarısızlıklarının nedenlerini tespit eden eğitim teknolojisi bu nedenlere yönelik öneriler sunarak düzenlemeler yapmaktadır.
- Değerlendirme: Eğitimde istenen hedefe ulaşım ulaşılmadığını ölçmek için eğitim teknolojisi ileri düzeyde duyarlı ve objektif ortam geliştirilmektedir.

Eğitim teknoloji ile alışlagelmiş sınıf ortamı dışına çıkmış ve öğrenmenin etkili ve kalıcı olmasına çalışılmıştır. Bu anlamda eğitim teknolojisinin sağladığı yararlar aşağıdaki gibidir (İşman, Baytekin, Horzum ve Iyıcı, 2002).

1. Kalıcılık sağlama
2. Küresel bilgi elde etme. İnternet teknolojisinin yardımıyla bireyler dünyanın çeşitli noktalarında bulunan bilgiye ulaşım sağlayabilir.
3. Bilgileri tekrar etme. Öğrenilen bilginin tekrarı zaman ve yer fark etmeksizin yapılabilmektedir.
4. Problem çözücü. Küresel bilgi edinme sayesinde bireyler karşılaştıkları problemleri kolayca çözerler.
5. Teknoloji okuryazarı. Birey bilgisayar ya da internet gibi teknolojileri etkili kullanabilen teknoloji okuryazarı olmuştur.
6. Yaşam boyu öğrenme. Yaşamın her anında öğrenme faaliyeti gerçekleştirilebilir.
7. Sınırsız öğrenme. Bilgi istenilen miktarda öğrenilebilir olmuştur.
8. Her an her yerde istenilen zaman ve yerde öğrenim faaliyeti gerçekleştirilebilir duruma gelmiştir.
9. Araştırmacı öğrenciler. Ödevlerine ilişkin problemlerde dünyanın her yerinden bilgiye rahatlıkla ulaşarak araştırmacı rolünü üstlenmişlerdir.
10. Grup çalışması. Gruplar halinde ilgilendikleri istedikleri konularda araştırmalar yapabilirler ve edinilen bilgileri çevreleri ile paylaşabilirler.
11. Güdülenme. Eğitim teknolojisinde kullanılan görsellik öğrenmeye karşı öğrencinin motivasyonunun artmasını sağlamaktadır.

Eğitim teknolojisinin yararlarına baktığımızda, öğrenci için birden fazla duyu organına

hitap ettiğini ve öğrenci başarısını arttırmaya yönelik etkili bir öğrenme ortamı yarattığını görmekteyiz. Bu ortam yaratılırken öğrenciyi ve öğrencinin yaşadığı çevreyi bilmek, öğrenmenin sürecini planlamak ve uygun aracı seçmek önem arz etmektedir. Öğrencilerin bilgi çağında yetişmesi dijital dünya ile etkileşimini arttırmıştır. Tam bu noktada başta öğretmenler olmak üzere tüm eğitim sistemine bazı sorumluluklar düşmektedir. Bunlar yeni nesil öğrenciyi tanınması, yeniliklere ayak uydurulabilmesi, açık fikirli olması, teknolojiyi kullanabilmesi ve eğitime dâhil edebilmesi gibi sorumluluklardır. Örnek vermek gerekirse bilgisayar ile ilgili güncel bir teknoloji geliştirildiğinde tüm eğitim sistemi bu güncel gelişmeyi uygulayabilmeli ve kullanabilmelidir. Aksi takdirde eğitim teknolojisinin yararı azalır. Öğretmenin de rehber olma rolü ortadan kalkar.

Öğretim teknolojisi ve eğitim teknolojisi birbirleri yerine kullanılmaktadır. Öğretim teknolojisinde, “nasıl öğretebilirim ?” sorusunun cevabını aramaktadır. Bu soru çerçevesinde kendisine yeni sorularda türetir. Örneğin, Gerekli bilgi ve beceriler az zamanda nasıl öğrenilir veya öğretilir? Bilgi ve becerilerin öğretilmesinde veya öğrenilmesinde hangi kaynaklar, nasıl kullanılmalıdır? Öğrenme yaşantısı öğrenci tarafından nasıl zenginleştirilebilir? Gibi. Yani öğretim teknolojisinin kapsamı alanında teknolojiye bağlı gelişen ve değişen öğrenme-öğretme yaklaşımları, planları, yöntemleri, araç veya materyalleri bulunmaktadır (Alpan, 2008).

1.9. SOSYAL BİLGİLER VE TEKNOLOJİ

Amaçları itibariyle ülkeler ve toplumlar için önemli bir ders olan sosyal bilgiler dersinde önü kesilemez bir hızda ilerleyen bilgisayar teknolojilerinin kullanılması bir gereklilik olmuştur. Sosyal bilgiler derslerinde dijital teknolojilerin kullanılması, bilgiye hızlı ulaşabilen, çağın gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumlara sahip, dünyaya, teknolojiye adapte olabilecek bireyler ve vatandaşlar yetiştirmek için yardımcı olacağından kullanılması olumlu bir etki sağlayacaktır (Yeşiltaş, 2019). Teknolojinin gelişmesi ile geleneksel kas gücü kullanımı yerini zihin gücüne bırakmıştır. Zihin gücüne geçtiğimiz bilgi çağına uygun özelliklere sahip topluma bilgi toplumu denilmektedir. Bilgi toplumuna mensup bireylerin ise bilgiye erişme, bilgiyi elde etme, değerlendirme ve iletme becerilerini bulunduğu çağın özelliklerine göre şekillendirmeleri yani bilgi okuryazarı bireyler olmaları gerekmektedir. Günümüzde

bilgiye ulaşımın çoğunlukla internet, televizyon bilgisayar ve cep telefonu gibi teknolojik ürünler vasıtasıyla yapıldığını düşünürsek bu okuryazarlığın kazandırılması elzemdir. Buradan hareketle bilgi okuryazarlığı için gerekli olan başka bir okuryazarlık türü ise teknoloji okuryazarlığı olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü teknoloji okuryazarlığı, teknolojiyi kullanma, yönetme, değerlendirme ve anlama becerisini içerir (Şad ve Arıbaş, 2010).

Sosyal bilgiler, bireyleri fiziksel ve sosyal dünyaya hazırlamayı amaçlayan, birey ve toplum ile ilgili disiplinlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş bir çalışma alanıdır. Kısaca sosyal bilgiler dersinin temelini vatandaşlık eğitimi ve toplumla uyumlu bireyler yetiştirmek ve öğrencileri değişime, gelişime, teknolojiye, bilime hazırlamak oluşturur. Bunu yaparken de çeşitli sosyal bilim disiplinlerinden yararlanır (Turan, 2019). Sosyal bilgiler dersinin amacına ve teknoloji okuryazarlığının kazandırmayı hedeflediği becerilere baktığımızda bu okuryazarlık türü ile sosyal bilgiler dersinin bir ilişki içinde olduğu görülebilir. ITEA standartlarının dördüncü bölümünü oluşturan Teknoloji ve Toplum bölümü sosyal bilgiler dersi ile ilişkilidir. Çünkü bu bölümde yer alan standartlar sosyal bilgiler dersinin de yararlandığı sosyoloji, ekonomi, çevre bilimi, antropoloji, siyaset bilimi ve tarih disiplinlerini içermektedir. Bu ilişki NCSS tarafından da Üretim, Dağıtım ve Tüketim ile Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanlarında bulunduğu dile getirilerek kabul görmüştür. Aynı zamanda vatandaşlık becerileri arasında da teknoloji okuryazarlığına yer vermiştir (Yiğit, 2013).

Çağın gereklerini dikkate alarak akademik bilgi, beceri ve değerleri kazanmış bireyler yetiştirmek eğitim ve öğretim faaliyetlerinin temel amacını oluşturmaktadır. Her yüzyılda geçerliliğini koruyan ama 21. Yy becerileri olarak tanınan yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme gibi temel becerilerin yanında dünya çapında önem kazanan eşitlik, adalet, barış, saygı, hoşgörü gibi değerlerin tüm bireyler tarafından kazandırılması amaçlanmaktadır. Saydığımız bu beceri ve tutumlara sahip bireylerin olmaları kendi gelişimlerine ve toplumsal gelişmeye katkı sağlamalarına yardımcı olmaktadır. Eğitim kurumları ve eğitim/öğretim programları öğrenciden beklenen saydığımız bilgi, beceri ve değerlerin kazandırılmasında oldukça önemli araçlardır. Sosyal bilgiler öğretim programı da eğitim ve öğretim faaliyetlerinin amaçlarını kabul eder ve bu çerçevede, bireylerin dünyayı anlamasını ve sorumlu

vatandaşlar olarak toplumda yer almalarını sağlar (Kalaycı ve Baysal, 2020). Yaşadığımız çağda dünya çapında bilgi edinmek için bilgi iletişim teknolojilerinin sağladığı kolaylıklar dünyanın küçük bir köy halini almasını sağlamıştır. Küreselleşme ile eğitim modellerinde ki ihtiyaçta teknolojiye göre şekillenmiş ve bilgi teknolojilerinin öğretim sürecinde kullanımının öğretim sürecini zenginleştirme ve eğitimi demokratikleştirme açısından yarar sağlamasında ki potansiyelinin yüksek olduğu aktarılmıştır (Aslan, 2016). Ancak eğitim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik öğretmen, öğrenci ve öğretim açısından eğitsel sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların temelini öğretim teknolojilerinin uygun pedagojik yaklaşımla desteklenmemesi oluşturmaktadır (Adıgüzel ve Yüksel, 2012).

NCSS, sosyal bilgiler dersinde etkili etkili öğrenme-öğretme süreci oluşturmak için 5 temel ilke üstünde durmuştur. Bu ilkeler (Doğanay, 2008):

1. Sosyal bilgilerde öğrenme-öğretme anlamlı olduğunda etkilidir.
2. Sosyal bilgilerde öğrenme-öğretme bütünleştirici olduğunda etkilidir. Bütünleştirme aşağıdaki durumlar gerçekleştirildiğinde oluşur.
 - Sosyal bilgiler konuları disiplinler arası yaklaşımla öğretildiğinde.
 - Konular zaman ve yeri karşılıklı kestiğinde.
 - Öğretim, bilgi, beceri ve değer-tutumların yaşama uygulanmasını birleştirdiğinde.
 - Öğretimde teknolojinin etkili kullanımını gerçekleştirdiğinde.
 - Sosyal bilgiler konuları diğer derslerin konularıyla ilişkilendirildiğinde
3. Sosyal bilgilerde öğrenme-öğretme değer temelli olduğunda etkilidir.
4. Sosyal bilgilerde öğrenme-öğretme zihinsel meydan okuma olduğunda daha etkilidir.
5. Sosyal bilgilerde öğrenme-öğretme aktif olduğunda daha etkilidir.

Görüldüğü üzere sosyal bilgiler öğretmenlerinden teknoloji alanında yeterli sahibi olmaları beklenmektedir. Bu da teknoloji okuryazarı olarak yetiştirilmesinden geçmektedir. Öğretmenin teknoloji okuryazarı olarak yetiştirilmesinde de öğretmen yetiştiren kurumlara sorumluluk yüklemektedir. CUFA (College and University Faculty Assembly), öğretmen yetiştirme de dikkat edilecek 5 ilke sıralamıştır. Bunlar (Yiğit, 2013).

1. Teknoloji kullanılmadan öğrenebileceklerin ilerisine geçilmelidir,

2. Öğretmen adayları, hem teknoloji konusunda yeterli olacakları bilgileri kazanmalı hem de öğretimde teknolojiyi nasıl kullanacaklarını bilmelidirler,
3. Öğretmen adayı bilim, teknoloji ve toplum arasındaki ilişkiyi öğrencilerin kavrayabilmeleri için uygun etkinlikler kullanmayı öğrenmelidir,
4. Öğretmen adayı bilgi, beceri ve tutumlarını demokratik bir toplumun nitelikli vatandaşları olmaya yönelik geliştirebilmelidir,
5. Sosyal bilgiler dersinin öğretiminde ve öğreniminde teknolojiden faydalanmaya yönelik araştırmalara katkıda bulunmalıdırlar.

Öğrencilere sosyal bilgiler dersinde, sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından teknolojiden yararlanma konusunda kazandırması gereken çeşitli davranışlar bulunmaktadır. Bunlar teknoloji ile ilgili etik, asal ve sosyal konuları içeren davranışlardır. Bu anlamda sosyal bilgiler öğretmenlerinden beklenenler aşağıdaki gibidir (Yiğit, 2013):

1. Teknolojiyi kullanırken yasal ve etik kurallara uyarak öğrenciye örnek olma ve bu yasal ve etik uygulamaları öğretme,
2. Teknolojiden farklı özelliklere sahip öğrencilerin gelişimine yönelik yararlanma,
3. Farklı teknolojik araçları kullanarak öğretim ortamını zenginleştirme,
4. Teknolojik araçların güvenli ve doğru kullanımını sağlama,
5. Eşit olarak tüm öğrencilerin teknolojiden yararlanmalarına olanak vermeye çalışma.

2018 Sosyal Bilgiler öğretim programını incelediğimizde bilimsel ve teknolojik ilerlemelerin topluma etkisine yönelik kazanım ve öğrenme alanlarına yer verilmiştir. Bunlar öğrenme alanları ve kazanımlarda teknoloji olmak üzere ele alınmıştır.

Öğrenme Alanlarında Teknoloji:

Sosyal bilgiler programı öğrenme alanları içerisinde Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanında teknoloji doğrudan ifade edilmiştir. Bu öğrenme alanında öğrencilerden; yenilikçi, eleştirel ve bilimsel düşüncenin bilim ve teknolojideki gelişmelerin temeli olduğunu; bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgiye ulaşmada teknolojiyi kullanma becerisi

edinmeleri beklenmektedir. Öte yandan, teknolojilerin günlük hayatla ne derecede ilişkili olduğunu öğrenirken bazı teknolojik ürünlerin doğaya verdiği zararları tartışır. Bilimsel eserlerin yasalarla korunduğunu fark ederek akademik dürüstlük ilkelerini dikkate alır (MEB, 2018).

4. sınıf düzeyi öğrencileri için bu öğrenme alanında bilimsellik ve doğal çevreye duyarlılık gibi değerlerle değişim ve yenilikçilik gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır. Teknolojinin hayatımızda ve çevremizde meydana getirdiği olumlu ve olumsuz etkilerine dikkat çekilir. Örnek girişimciler ve onların başarı öyküleri üzerinde durulur. Teknolojik ürünler için hazırlanan kullanım kılavuzlarına dikkat çekilir. Teknolojinin hayatımızda ve çevremizde meydana getirdiği olumlu ve olumsuz etkilerine dikkat çekilir. Teknolojik ürünler için hazırlanan kullanım kılavuzlarına dikkat çekilir.

5. sınıf düzeyi öğrencileri için bu öğrenme alanında dürüstlük, çalışkanlık ve bilim etiği gibi değerlerle öz denetim ve dijital okuryazarlık gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır. Medya okuryazarlığı üzerinde durulur. Mesafeli alışveriş, güvenli İnternet kullanımı, kimlik hırsızlığı gibi konular ele alınır. Bilimsel düşünmenin önemine vurgu yapılır. Yapılan çalışmalarda yararlanılan kaynakları göstermenin ve kaynakların aslını korumanın önemi üzerinde durulur.

6. sınıf düzeyi öğrencileri için bu öğrenme alanında bilimsellik değeriyle yenilikçilik ve araştırma gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır.

Psikoloji, felsefe, antropoloji, arkeoloji vb. bilimlerden örnekler verilerek sosyal bilimlere oluşturan disiplinler tanıtılır. Türkiye'deki bilim ve teknolojinin gelişimine yönelik çalışmalara değinilir.

7. sınıf düzeyi öğrencileri için bu öğrenme alanında bilimsellik ve özgürlük gibi değerlerle zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır.

Sosyal bilgiler öğretim programında dolaylı olarak teknolojiye yer verilmiş öğrenme alanlarında bulunmaktadır. Bunlar (MEB, 2018):

4. sınıf düzeyi öğrencilerinin İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanında teknolojik ve doğal yön bulma yöntemlerine ve araçlarına değinilmesi istenmiştir. Şu şekilde ifade edilmiştir: “Yönler ile doğal ve beşerî unsurlara yakınlık, uzaklık açısından konum analizi yapılır. Doğal ve teknolojik yön bulma yöntemlerine ve araçlarına

değnilir”. Küresel Bağlantılar öğrenme alanında ise görsel ve yazılı iletişim araçları üzerinde durulmuş ve şu şekilde ifade edilmiştir: “Görsel ve yazılı iletişim araçları ile kültürel unsurlardan kıyafet, yemek, oyun, aile ilişkileri gibi konular üzerinde durulur”.

5. sınıf düzeyi öğrencilerinin Birey ve Toplum öğrenme alanında kitle iletişim araçlarını kullanma durumları açısından ele alınan teknoloji dolaylı olarak yer almıştır. Şu şekilde ifade edilmiştir: “Kişisel zamanını planlarken oyun oynama, ders çalışma, kitap okuma, uyuma, aile ve arkadaşlar ile nitelikli zaman geçirme ve kitle iletişim araçlarını kullanma durumlarını dikkate almanın önemine değnilir”. Etkin Vatandaşlık öğrenme alanında ise e devlet portalı gibi dijital vatandaşlığın kazandırılmasına yönelik teknolojiye değnilmiştir ve şu şekilde ifade edilmiştir: “Kazanım kapsamında e-devlet portalı ve bu portal üzerinden sağlanan hizmetlere değnilir”. Küresel Bağlantılar öğrenme alanında ise ulaşım ve iletim teknolojisinde teknolojiye yer verildiğini görmekteyiz

6. sınıf düzeyi öğrencileri için Küresel Bağlantılar öğrenme alanında teknolojinin medya araçları ile toplumu şekillendirmesi üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda dolaylı olarak teknolojiye yer verilen bu alanda şu şekilde ifade edilmektedir: “Kültürümüze ait olmayan unsurların, medya araçları yoluyla toplum hayatını nasıl etkilediği fark ettirilir”.

7. sınıf düzeyi öğrencileri için Birey ve Toplum ünitesinde bilgi iletişim teknolojilerinin toplumu nasıl biçimlendirdiğine ve insanlar arasında ki iletişimi değiştirdiğini anlatmak için teknoloji kendine ifade alanı bulmuştur. Şu şekilde aktarılmıştır: “Seçilen bir iletişim kanalının (TV, İnternet, akıllı telefonlar vb.) bireyler arasındaki iletişimi ve toplumsal olarak da kültürü nasıl değiştirdiği ele alınır”. Ayrıca aynı öğrenme alanında kitle iletişim araçlarını kullanırken sahip olduğu haklar üzerinde durulmuş ve teknoloji okuryazarı bir birey olarak bunların bilincinde olması gerektiği anlatılmaya çalışılmıştır. Bu durum şu şekilde aktarılmıştır: “Özel hayatın gizliliği, düşüncüyü açıklama özgürlüğü ve doğru bilgi alma hakkı ile kitle iletişim özgürlüğü arasındaki ilişki ele alınır”.

Kazanımlarda Teknoloji:

4. Sınıf Kazanımlarında Teknoloji: Bu sınıf düzeyinde teknoloji ve ilgili kazanımlara

aşağıdaki gibi yer verilmiştir (MEB, 2018).

Öğrenme Alanı: Bilim, Teknoloji ve Toplum

Ünite No ve Ünitenin Adı: 4 / İyi Ki Var

- SB.4.4.1 Çevresindeki teknolojik ürünleri, kullanım alanlarına göre sınıflandırır.
- SB.4.4.2 Teknolojik ürünlerin geçmişteki ve bugünkü kullanımlarını karşılaştırır.
- SB.4.4.3 Kullandığı teknolojik ürünlerin mucitlerini ve bu ürünlerin zaman içerisindeki gelişimini araştırır.
- SB.4.4.4 Çevresindeki ihtiyaçlardan yola çıkarak kendine özgü ürünler tasarlamaya yönelik fikirler geliştirir
- SB.4.4.5 Teknolojik ürünleri kendisine, başkalarına ve doğaya zarar vermeden kullanır.

Öğrenme Alanı: İnsanlar, Yerler ve Çevreler

Ünite No ve Ünitenin Adı: 3 / Yaşadığımız Yer

- SB.4.3.1. Çevresindeki herhangi bir yerin konumu ile ilgili çıkarımlarda bulunur. (Yönler ile doğal ve beşerî unsurlara yakınlık, uzaklık açısından konum analizi yapılır. Doğal ve teknolojik yön bulma yöntemlerine ve araçlarına değinilir)

Öğrenme Alanı: Küresel Bağlantılar

Ünite No ve Ünitenin Adı: 7 / Uzaktaki Arkadaşım

- SB.4.7.3. Farklı ülkelere ait kültürel unsurlarla ülkemizin sahip olduğu kültürel unsurları karşılaştırır. (Görsel ve yazılı iletişim araçları ile kültürel unsurlardan kıyafet, yemek, oyun, aile ilişkileri gibi konular üzerinde durulur).
5. sınıf düzeyi öğrencileri için 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programına baktığımızda teknoloji ile ilgili kazanımlar Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanı içerisinde İyi Ki Var adlı üniteye yoğunluk göstermektedir. Bu üniteye teknolojik ürünleri sınıflandırmaya, geçmişteki ve günümüzdeki teknolojik ürünleri kullanımları açısından kıyaslama yapmaya, teknolojik

ürünlerin mucitlerini tanımaya, teknolojik ürünlerin süreç içerisinde gelişimini anlamaya, teknolojik ürün tasarlamaya, teknolojiyi kendimize, başkalarına ve çevreye zarar vermeden nasıl etkili ve doğru kullanacaklarına dair konular ele alınmıştır. İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenim alanında Yaşadığımız Yer ünitesinde teknoloji kullanımına yönelik yönlerimizi bulma konusunda teknolojiden (GPS) yararlanmaya değinilmiştir.

5. Sınıf Kazanımlarında Teknoloji: Bu sınıf düzeyinde teknoloji ve ilgili kazanımlara aşağıdaki gibi yer verilmiştir (MEB, 2018):

Öğrenme Alanı: Bilim, Teknoloji ve Toplum

Ünite No / Ünitenin Adı: 3 /Teknoloji ve Yaşam

- SB.5.4.1. Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır.
- SB.5.4.2. Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular. (Medya okuryazarlığı üzerinde durulur).
- SB.5.4.3. Sanal ortamı kullanırken güvenlik kurallarına uyar. (Mesafeli alışveriş, güvenli İnternet kullanımı, kimlik hırsızlığı gibi konular ele alınır).
- SB.5.4.4. Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerini belirler. (Bilimsel düşünmenin önemine vurgu yapılır.)
- SB.5.4.5. Yaptığı çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranır. (Yapılan çalışmalarda yararlanılan kaynakları göstermenin ve kaynakların aslını korumanın önemi üzerinde durulur).

Öğrenme Alanı: Birey ve Toplum

Ünite No / Ünitenin Adı: 1 / Toplum İçinde Ben

- Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır. (Kişisel zamanını planlarken oyun oynama, ders çalışma, kitap okuma, uyuma, aile ve arkadaşlar ile nitelikli zaman geçirme ve kitle iletişim araçlarını kullanma durumlarını dikkate almanın önemine değinilir).

Öğrenme Alanı: Etkin Vatandaşlık

Ünite No / Ünitenin Adı: 6 / Toplum İçin Çalışanlar

- SB.5.6.1. Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir. (Kazanım kapsamında e-devlet portalı ve bu portal üzerinden sağlanan hizmetlere değinilir).

Öğrenme Alanı: Küresel Bağlantılar

Ünite No / Ünitenin Adı: 7 / Kültürel Etkileşim

- SB.5.7.2. Ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerde iletişim ve ulaşım teknolojisinin etkisini tartışır.

4. sınıfta olduğu gibi 5. Sınıf düzeyinde de Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanında teknolojiye yoğundur. 4. Sınıf düzeyine göre kavramlar daha soyut olarak sunulmaya başlanmıştır. Teknolojinin sosyal ve toplumsal yaşama ilkin olumlu ve olumsuz sonuçlarına, doğru bilgiye ulaşmak için nasıl teknolojiyi nasıl kullanmaları ve ulaşmaları gerektiğine, öğrencilere model olması açısından bilim insanları ve ortak özelliklerine, kaynak göstererek bilimsel etik kurallarının önemine değinilmiştir. Etkin vatandaşlık öğrenme alanına ilişkin verilen kazanımla e-devlet portalının ne işe yaradığı, nasıl kullanılması gerektiğine yönelik bilgiler verilmiştir. Kültürel Etkileşimde ise ticaret ve teknoloji arasında ki ilişkiler üzerinde durulmuştur.

-6. Sınıf Kazanımlarında Teknoloji: Bu sınıf düzeyinde teknoloji ve ilgili kazanımlara aşağıdaki gibi yer verilmiştir (MEB, 2018) :

Öğrenme Alanı: Bilim, Teknoloji ve Toplum

Ünite No / Ünitenin Adı: 4 / Bilim ve Teknoloji Hayatımızda

- SB.6.4.1. Sosyal bilimlerdeki çalışma ve bulgulardan hareketle sosyal bilimlerin toplum hayatına etkisine örnekler verir.)Psikoloji, felsefe, antropoloji, arkeoloji vb. bilimlerden örnekler verilerek sosyal bilimlerin oluşturduğu disiplinler tanıtılır. Türkiye'deki bilim ve teknolojinin gelişimine yönelik çalışmalara değinilir).
- SB.6.4.2. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine

etkilerine ilişkin fikirler ileri sürer.

- SB.6.4.3. Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar.
- SB.6.4.4. Telif ve patent hakları saklı ürünlerin yasal yollardan temin edilmesinin gerekliliğini savunur.

Öğrenme Alanı: Küresel Bağlantılar

Ünite No / Ünitenin Adı: 7 / Uluslararası İlişkilerimiz

- SB.6.7.4. Popüler kültürün, kültürümüz üzerindeki etkilerini sorgular. (Kültürümüze ait olmayan unsurların, medya araçları yoluyla toplum hayatını nasıl etkilediği fark ettirilir).

6.sınıf düzeyinde öğretim programı içerisinde yer alan teknoloji ile ilgili bulgular incelendiğinde teknolojinin gelecek yaşam üzerine olan etkileri üzerinedir. Her öğrenme alanında öğrencinin kazandığı bilgi üzerine eklenerek devam etmiş teknolojinin geçmiş, gelecek ve bugün üzerindeki etkileri kazandırılmaya çalışılmıştır.

5. Sınıfta kaynak göstermenin öneminden ve kaynak gösterme ilgili bilgilerden bahsedilirken 6. Sınıfa gelindiğinde telif, patent, bandrol, barkot, buluş ve karekod gibi kavramlardan bahsedilmiştir. Küresel Bağlantılar öğrenme alanına ilişkin Uluslar Arası İlişkilerimiz ünitesinde kültür, medya ve popüler kültür kavramlarına değinilmiş ve arasındaki ilişkinin olumlu ve olumsuz etkilerinin üzerinde durulmuştur.

7. Sınıf Kazanımlarında Teknoloji: Bu sınıf düzeyinde teknoloji ve ilgili kazanımlara aşağıdaki gibi yer verilmiştir (MEB, 2018):

Öğrenme Alanı: Bilim, Teknoloji ve Toplum

Ünite No / Ünitenin Adı: 4 / Zaman İçinde Bilim

- SB.7.4.1. Bilginin korunması, yaygınlaştırılması ve aktarılmasında değişim ve sürekliliği inceler. Yazının icadından günümüze kadar farklı depolama, yaygınlaştırma ve aktarma teknikleri üzerinde kısaca durulur.
- SB.7.4.2. Türk-İslam medeniyetinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını tartışır. (Türk-İslam medeniyetinin bilimsel alanda ulaştığı seviyeye vurgu yapılır. el-Harezmi, Fârâbi, İbn-i Sînâ, el-Cezerî, İbn-i Haldûn,

Ali Kuşçu, el-Hâzinî, Piri Reis ve Kâtîp Çelebi gibi bilim insanlarına ve bunların çalışmalarına değinilir).

- SB.7.4.3. XV-XX. yüzyıllar arasında Avrupa’da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkisini analiz eder. (Matbaanın icadı, Dünya’nın yuvarlak olduğunun bilimsel olarak ispat edilmesi, kütle çekim kanununun keşfedilmesi, buhar makinesinin icadı vb. gelişmeler ile bunların etkileri ele alınır).
- SB.7.4.4. Özgür düşüncenin bilimsel gelişmelere katkısını değerlendirir.

Öğrenme Alanı: Birey ve Toplum

Ünite / Ünitenin Adı: 1 / İletişim ve İnsan İlişkileri

- SB.7.1.3. Medyanın sosyal değişim ve etkileşimdeki rolünü tartışır. (Seçilen bir iletişim kanalının (TV, İnternet, akıllı telefonlar vb.) bireyler arasındaki iletişimi ve toplumsal olarak da kültürü nasıl değiştirdiği ele alınır).
- SB.7.1.4. İletişim araçlarından yararlanırken haklarını kullanır ve sorumluluklarını yerine getirir. (Özel hayatın gizliliği, düşünceyi açıklama özgürlüğü ve doğru bilgi alma hakkı ile kitle iletişim özgürlüğü arasındaki ilişki ele alınır).

7.sınıf düzeyinde Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanına ilişkin Zaman İçinde Bilim ünitesinde teknolojinin zaman içerisinde olan gelişimine değinilmiştir. Yazının icat edilmesinden bu yana bilginin depolanması, yaygınlaşması ve aktarılmasında değişiklikler olmuştur. Bu değişiklikler bilimsel bilgi birimine yaptığı katkılar üzerinde durulmuştur. Ayrıca insanlık tarihini etkileyen bir icat olarak insanlık tarihi üzerindeki etkilerine değerlendirilmiştir. Türk- İslam bilginlerinden el-Harezmi, el-Hazini, Ali Kuşçu, Farabi, el-Cezeri, Piri Reis, İbn-i Sina, İbn-i Haldun ve Katip Çelebi’nin eserleri ile bilimsel gelişme sürecine yaptığı katkılar ele alınmıştır. Birey ve Toplum ünitesinde ise teknoloji, kitle iletişim araçları (radyo, televizyon, gazete, dergi gibi basın yayın organları) ile tarihsel, toplumsal gelişme sürecinde yaratılan maddi ve manevi değerler ve bunların sonraki nesillere aktarmada etkisinden bahsedilmiştir. Aynı ünite kapsamında basın yayın yoluyla düşünce özgürlüğünün yansıtılmasından bahsedilmiştir. Kitle iletişim araçları ile bilgiye ulaşma da kolaylık sağlamaktadır fakat

yanlış ve denetimsiz bilgilerinde yayılmasını kolaylaştırdığı için bilgi kirliliği yaratmaktadır. Bilgiye eleştirel bakmanın önemi vurgulanmıştır. Özel hayatın gizliliği ve kanunlarda bu gizliliğin korunmasına ilişkin yer alan maddelerden bahsedilmiştir. Düşünceyi aktarma özgürlüğü, Haberleşme hürriyeti, konut dokunulmazlığı, basın hürriyeti, özel hayatın gizliliği ve doğru bilgi alma gibi haklarımızın yasalarla korunduğu, kamunun sağlığı ve güvenliği kapsamında kanunlar çerçevesinde sınırlandırılabileninden de bahsedilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeline, veri toplama araçlarına, çalışma grubuna ve veri analizine yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları ile teknoloji okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi ve üniversite, cinsiyet, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi, sürekli internet bağlantısına sahip olma, öğretmenlik mesleğini sevme, değişkenleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını incelemek için nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama ve ilişkisel tarana araştırması kullanılmıştır. Nicel araştırma olayların veya olguların nesnelleştirilerek sayısal olarak ifade edilebilir, gözlenebilir ve ölçülebilir olmasını sağlayan bir araştırma çeşididir. Nicel araştırmalar dışarıdan bir gözlemcinin olayları ve olguları gözlem ve deney tekniğine dayalı veri toplama yöntemlerini kullanarak ölçümleyebilmesini sağlayan araştırma türüdür (Tutar ve Erdem, 2020). Nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama yöntemi ise bir konu veya olaya ilişkin araştırmaya katılan kişilerin görüşlerinin veya ilgi, beceri, yetenek, tutum gibi özelliklerinin belirlendiği olay ve olguların betimlenmeye çalışıldığı diğer araştırma türlerine kıyasla geniş örneklem üzerinde yapılan araştırmalardır ve bu tür araştırmalarda çoğunlukla anketler ve görüşme tekniği tercih edilmektedir (Karakaya, 2014). Değişkenler arasında bulunan ilişkiyi saptamak üzere ilişkisel (korelasyon) araştırma kullanılabilir ve bu araştırma türünde değişkenler keşfedici ve yordayıcı olabilir (Sönmez ve Alacapınar, 2019). Bu sebeplerle çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama yöntemi kullanılmış olup sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki ile teknoloji okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi içinde ilişkisel araştırma (korelasyon) kullanılmıştır.

2.2. Evren Ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim öğretim yılında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim dalında öğrenim gören toplam 378

Öğretmen adayı oluşturmaktadır. Kolay ulaşılabilir örneklem kullanılmıştır. Gönüllülük esas alınarak yürütülen çalışmada 281 kadın 97 erkek olmak üzere toplam 378 öğretmen adayı katılım sağlamıştır. Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından anlamlı bir farklılığın olup olmadığını incelenbilmesi amacıyla “Öğretmen Adayları Meslek Yeterlik Ölçeği” uygulanmıştır. Yine sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknoloji okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından anlamlı bir farklılığın olup olmadığını incelemek amacıyla “Teknoloji Okuryazarlığı Ölçeği” uygulanmıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Yiğit (2021) tarafından geliştirilen “Teknoloji Okuryazarlık Ölçeği” ile Yengin Sarpkaya ve Altun (2021) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adayları Meslek Yeterlik Ölçeği” ve araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

Teknoloji Okuryazarlığı Ölçeğinin 5 boyuttan ve 33 maddeden oluştuğu görülmektedir. İlk 1-10 arasındaki maddeler “teknolojik yaşama yönelik beceriler”, 11-18 arasındaki maddeler “teknolojinin doğası”, 19-24 arasındaki maddeler “tasarlanmış dünya”, 25-29 arasındaki maddeler “tasarım”, 30-33 arasındaki maddeler ise “teknoloji ve toplum” faktörlerini ölçmeye yöneliktir. Maddelerin değerlendirilmesinde “Evet”, “Kararsızım”, “Hayır” olarak 3’lü Likert ölçek tipi kullanılmıştır. Bu çalışmada kullanılan teknoloji okuryazarlık ölçeğinin güvenirlik katsayısı ölçeğin toplamına ilişkin elde edilen Cronbach Alpha değeri ,914 olarak hesaplanmıştır.

Öğretmen Adayları Meslek Yeterlik Ölçeği 6 boyuttan ve 28 maddeden oluşmaktadır. “Kişisel ve mesleki değerler” olarak adlandırılan ilk boyutu 1-5 arasındaki maddeler, “mesleki gelişim” olarak adlandırılan ikinci boyutu 6-9 arasındaki maddeler, “öğretimi ve gelişimi izleme ve değerlendirme” olarak adlandırılan üçüncü boyutu 10-16 arasındaki maddeler, “okul ortamı” olarak adlandırılan dördüncü boyutu 17-19 arasındaki maddeler, “okul aile ilişkisi” olarak adlandırılan beşinci alt boyutu 20-23 arasındaki maddeler ve “ program ve içerik bilgisi” olarak adlandırılan altıncı alt boyutu 24-28 arasındaki maddeler ölçmektedir. Maddelerin değerlendirilmesinde düşük dereceden yükseğe doğru 5’li Likert ölçek tipi kullanılmıştır. . Bu çalışmada kullanılan ölçeğin güvenirlik ölçeğinin toplamına ilişkin elde edilen Cronbach Alpha değeri .954 olarak hesaplanmıştır. Ölçülmek istenen konuyla ilgili özelliği ne derece doğru ölçtüğü ile ilgili olan Cronbach Alpha katsayısının 0.70 ve üzeri olması ölçeğin güvenilir olması için yeterli olarak görülmektedir (Büyüköztürk, 2011). Bu sebeple Öğretmen Adayları Meslek Yeterlik Ölçeğinin ve Teknoloji Okuryazarlık Ölçeğinin güvenilir olduğu görülmüştür ve bu araştırmada kullanılmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması Yiğit (2021) tarafından geliştirilen “Teknoloji Okuryazarlık Ölçeği” ile Yengin Sarpkaya ve Altun (2021) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adayları Meslek Yeterlik Ölçeği” isimli veri toplama aracını

kullanabilmek için gerekli izin e-posta yoluyla alındıktan sonra başlamıştır. Daha sonra Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi ve Aksaray Üniversitesi olmak üzere üç devlet üniversitesinde öğrenim gören 1, 2, 3 ve 4. sınıf Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Verilerin toplanma işlemi ise araştırmacı tarafından yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubunu oluşturan öğretmen adaylarına araştırmanın amacına yönelik gerekli bilgiler verilmiş ve araştırma için uygulanan ölçme araçları gönüllü öğretmen adaylarına uygulanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

İlişkisel tarama modeli esas alınarak yürütülen bu çalışmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmen adayları meslek yeterlik ölçeği ve teknoloji okuryazarlık ölçeğinden aldıkları puanları betimsel istatistik uygulamaları ile tespit edilmiştir. Verilerin analizinde bağımsız örneklem için t-Testi (Independent Samples t-Test) ve tek yönlü varyans analizinden (OneWay ANOVA) yararlanılmıştır. İstatistiksel işlemler SPSS paket programı aracılığıyla yapılmıştır. Tüm analizlerde anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak kabul edilmiştir.

Katılımcıların, öğretmen adayları meslek yeterlik ölçeği ve teknoloji okuryazarlık ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyet, sürekli internet bağlantısına sahip olup-olmama ve öğretmenlik mesleğini sevip- sevmeme durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği ilişkisiz örneklem için t-Testi (Independent Samples t-Test) ile belirlenmiştir. Katılımcıların, öğretmen adayları meslek yeterlik ölçeği ve teknoloji okuryazarlık ölçeğinden aldıkları puanların üniversite ve öğrenim gördüğü sınıf düzeyi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterme durumları ise ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi (OneWay ANOVA) ile tespit edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR ve YORUMLAR

3.1. Temel Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlik Algıları İle Teknoloji Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişki İçin Hesaplanan Pearson Korelasyon Test Sonuçları

	N	X	Ss	r	p
Mesleki Yeterlik Algısı	378	118,39	16,05	,102	,048
Teknoloji Okuryazarlık Düzeyi	378	6,68	13,15	,102	,048

Tablo 1'e göre Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları ile teknolojik okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları ile teknoloji okuryazarlık düzeyleri arasında pozitif yönde düşük düzeyli ve anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır ($p < .05$).

3.2 Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Üniversite Değişkenine Göre Mesleki Yeterlik Algılarının Toplam Puanlarına İlişkin Puanlarının ANOVA Testi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Mesleki Yeterlik Toplam Puan	Gruplararası	1407,277	2	703,638	2,754	,065
	Gruplariçi	95820,776	375	255,522		
	Toplam	97228,053	377			

Tablo 2’de görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversitelere göre mesleki yeterlik algılarına ilişkin ANOVA testi sonuçlarında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$).

Tablo 3. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Üniversite Değişkenine Göre Teknoloji Okuryazarlık Düzeylerinin Toplam Puan Ve Alt Boyutlarına İlişkin Puanlarının ANOVA Testi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Teknoloji Okuryazarlığı Toplam Puan	Gruplararası	233,977	2	116,989	104,681	,000
	Gruplariçi	418,928	375	111,653		
	Toplam	652,905	377			
Teknolojik Yaşama Yönelik Beceriler	Gruplararası	219,345	2	109,17	66,080	,000
	Gruplariçi	623,088	375	16,619		
	Toplam	842,434	377			
Teknolojinin Doğası	Gruplararası	140,493	2	700,246	81,607	,000
	Gruplariçi	321,775	375	8,581		
	Toplam	461,267	377			
Tasarlanmış Dünya	Gruplararası	267,843	2	133,922	33,293	,000
	Gruplariçi	150,432	375	4,022		
	Toplam	177,275	377			
Tasarım	Gruplararası	110,361	2	554,180	89,498	,000
	Gruplariçi	232,044	375	6,192		
	Toplam	343,405	377			
Teknoloji ve Toplum	Gruplararası	365,236	2	182,618	71,665	,019
	Gruplariçi	955,578	375	2,548		
	Toplam	132,815	377			

Tablo 3’te görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversitelere göre teknoloji okuryazarlık düzeylerine ilişkin ANOVA testi sonuçlarında anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<.05$). Bu sonuca göre Aksaray Üniversitesi ve Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesinde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarına kıyasla teknoloji okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

3.3 Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkenine Göre Mesleki Yeterlik Algıları Toplam Puan Ve Alt Boyutlarına İlişkin T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sd	t	P
Mesleki Yeterlik Toplam Puan	Kadın	281	120,633	14,731	376	4,750	,000
	Erkek	97	111,896	17,957			
	Kadın	281	22,491	2,903	376	3,744	,000

Kişisel ve Mesleki Değerler	Erkek	97	21,164	3,293			
Mesleki Gelişim	Kadın	281	16,903	2,679	376	3,459	,001
	Erkek	97	15,752	3,217			
Öğretim ve Gelişimi	Kadın	281	29,839	4,206	376	3,915	,000
Takip Etme ve Değerlendirme	Erkek	97	27,793	5,053			
Okul Çevresi	Kadın	281	12,822	2,020	376	3,987	,000
	Erkek	97	11,814	2,476			
Okul Aile İlişkisi	Kadın	281	16,989	2,840	376	4,779	,000
	Erkek	97	15,299	3,434			
Program ve İçerik Bilgisi	Kadın	281	21,587	3,133	376	3,806	,000
	Erkek	97	20,072	4,013			

Tablo 2’de görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre mesleki yeterlik algılarına ilişkin t testi sonuçları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır [$t_{(376)} = 4.750$; $p < .05$]. Bu sonuca göre, kadın öğretmen adaylarının toplam puanlarının ortalaması $\bar{X} = 120,63$ erkek öğretmen adaylarının puanlarının ortalaması $\bar{X} = 111,89$ olarak bulunmuştur. Bu veriler doğrultusunda genel anlamda bakıldığında kadın öğretmen adaylarının ortalamalarının erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla anlamlılık kadın öğretmen adaylarının lehinedir.

Tablo 5. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkenine Göre Teknoloji Okuryazarlık Toplam Puan Ve Alt Boyutlarına İlişkin T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sd	t	P
Teknoloji Okuryazarlığı	Kadın	281	77,4626	12,62394	376	1,970	,050
Toplam Puan	Erkek	97	74,4227	14,41847			

Tablo 5’de görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre teknoloji okuryazarlık düzeylerine ilişkin t testi sonuçları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır [$t_{(376)} = 1,970$; $p < .05$]. Bu sonuca göre, kadın öğretmen adaylarının toplam puanlarının ortalaması $\bar{X} = 77,4626$ erkek öğretmen adaylarının puanlarının ortalaması $\bar{X} = 74,4227$ olarak bulunmuştur. Bu veriler doğrultusunda genel anlamda bakıldığında kadın öğretmen adaylarının ortalamalarının erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.4 3. Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 6. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Mesleki Yeterlik Algıları Toplam Puanlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Mesleki Yeterlik Toplam Puan	Gruplararası	1038,813	4	259,703	1,007	,472
	Gruplariçi	96189,240	373	257,880		
	Toplam	97228,053	377			

Tablo 6’da görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyi değişkenine göre mesleki yeterlik algılarına ilişkin ANOVA testi sonuçlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın bulunmadığı görülmektedir ($p>.05$). Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri mesleki yeterlik algılarını etkilememektedir.

Tablo 7. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Teknoloji Okuryazarlık Düzeylerinin Toplam Puan Ve Alt Boyutlarına İlişkin Puanlarının ANOVA Testi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Teknoloji Okuryazarlığı	Gruplararası	106,929	3	3564,976	24,441	,000
	Gruplariçi	545,976	374	145,858		
	Toplam	652,905	377			
Teknolojik Yaşama Yönelik Beceriler	Gruplararası	906,246	3	302,082	15,019	,000
	Gruplariçi	752,188	374	20,113		
	Toplam	842,434	377			
Teknolojinin Doğası	Gruplararası	699,434	3	233,145	22,251	,000
	Gruplariçi	391,834	374	10,478		
	Toplam	461,267	377			
Tasarlanmış Dünya	Gruplararası	119,659	3	39,886	9,005	,000
	Gruplariçi	165,616	374	4,429		
	Toplam	177,275	377			
Tasarım	Gruplararası	597,383	3	199,128	26,288	,000
	Gruplariçi	283,022	374	7,575		
	Toplam	343,405	377			
Teknoloji ve Toplum	Gruplararası	145,793	3	48,598	15,468	,000
	Gruplariçi	117,022	374	3,142		
	Toplam	132,815	377			

Tablo 7’de görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyi değişkenine göre teknoloji okuryazarlık düzeylerine ilişkin ANOVA testi sonuçlarında anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<.05$). Bu sonuca göre 1. sınıfta ve 2. sınıfta öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 3. sınıfta ve 4. sınıfta öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarına kıyasla teknoloji okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

3.5 Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 8. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sürekli İnternet Bağlantısına Sahip Olma Değişkenine Göre Mesleki Yeterlik Algıları Toplam Puanlarına İlişkin T Testi Sonuçları

	Sürekli internet bağlantısına sahip olma	N	\bar{X}	SS	Sd	t	P
Mesleki Yeterlik Toplam Puan	Evet	321	117,7757	16,30240	376	-1,774	,077
	Hayır	57	121,8596	14,25212			

Tablo 8’de görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sürekli internet bağlantısına sahip olma değişkenine göre mesleki yeterlik algılarına ilişkin t testi sonuçları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır [$t_{(376)} = -1,774; p > 05$].

Tablo 9. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sürekli İnternet Bağlantısına Sahip Olma Değişkenine Göre Teknoloji Okuryazarlık Toplam Puan Ve Alt Boyutlarına İlişkin T Testi Sonuçları

	Sürekli internet bağlantısına sahip olma	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	P
Teknoloji Okuryazarlığı Toplam Puan	Evet	321	77,330	12,759	376	2,284	,023
	Hayır	57	73,035	14,791			
Teknolojik Yaşama Yönelik Beceriler	Evet	321	23,457	4,553	376	2,261	,024
	Hayır	57	21,929	5,480			
Teknolojinin Doğası	Evet	321	18,535	3,437	376	1,873	,062
	Hayır	57	17,596	3,764			
Tasarlanmış Dünya	Evet	321	13,367	2,165	376	1,859	,064
	Hayır	57	12,798	2,152			
Tasarım	Evet	321	12,576	2,948	376	1,412	,159
	Hayır	57	11,964	3,353			
Teknoloji ve Toplum	Evet	321	9,392	1,813	376	2,387	,017
	Hayır	57	8,754	2,106			

Tablo 9’da görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sürekli internet bağlantısına sahip olma değişkenine göre teknoloji okuryazarlık düzeylerine ilişkin t testi sonuçları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır [$t_{(376)} = 4.750; p < .05$]. Bu sonuca göre, sürekli internet bağlantısına sahip olan öğretmen adaylarının toplam puanlarının ortalaması $\bar{X} = 77,3302$ sürekli internet bağlantısına sahip olmayan öğretmen adaylarının puanlarının ortalaması $\bar{X} = 73,0351$ olarak bulunmuştur. Bu veriler doğrultusunda genel anlamda bakıldığında sürekli internet bağlantısına sahip olan öğretmen adaylarının ortalamalarının sürekli internet bağlantısına sahip olmayan öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla anlamlılık sürekli internet bağlantısına sahip olan öğretmen adaylarının lehinedir.

3.6 Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 10. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Sevme Değişkenine Göre Mesleki Yeterlik Algıları Toplam Puan Ve Alt Boyutlarına İlişkin T Testi Sonuçları

	Öğretmenlik mesleğini sevme	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Mesleki Yeterlik Toplam Puan	Evet	353	119,453	14,959	376	4,980	,000
	Hayır	25	103,400	22,765			
Kişisel ve Mesleki Değerler	Evet	353	22,286	2,924	376	3,273	,001
	Hayır	25	20,240	4,186			
Mesleki Gelişim	Evet	353	16,776	2,688	376	4,375	,000
	Hayır	25	14,240	4,115			
Öğretim ve Gelişimi Takip Etme ve Değerlendirme	Evet	353	29,620	4,274	376	5,099	,000
	Hayır	25	25,000	5,693			
Okul Çevresi	Evet	353	12,662	2,078	376	3,364	,001
	Hayır	25	11,160	3,104			
Okul Aile İlişkisi	Evet	353	16,694	2,977	376	3,319	,001
	Hayır	25	14,600	3,947			
Program ve İçerik Bilgisi	Evet	353	21,413	3,168	376	4,695	,000
	Hayır	25	18,160	5,328			

Tablo 10’da görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini sevme değişkenine göre mesleki yeterlik algılarına ilişkin t testi sonuçları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır [$t_{(376)} = 4,980$; $p < .05$]. Bu sonuca göre, öğretmenlik mesleğini seven öğretmen adaylarının toplam puanlarının ortalaması $\bar{X} = 119,4533$ öğretmenlik mesleğini sevmeyen öğretmen adaylarının puanlarının ortalaması $\bar{X} = 103,4000$ olarak bulunmuştur. Bu veriler doğrultusunda genel anlamda bakıldığında öğretmenlik mesleğini seven öğretmen adaylarının ortalamalarının öğretmenlik mesleğini sevmeyen öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla anlamlılık öğretmenlik mesleğini seven öğretmen adaylarının lehinedir.

Tablo 11. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Sevme Değişkenine Göre Teknoloji Okuryazarlık Toplam Puanlarına Alt Boyutlarına İlişkin T Testi Sonuçları

	Öğretmenlik mesleğini sevme	N	\bar{X}	SS	Sd	t	P
Teknoloji Okuryazarlığı Toplam Puan	Evet	309	76,7767	12,78463	376	1,171	,242
	Hayır	32	73,9063	16,75508			

Tablo 11’de görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini sevme değişkenine göre teknoloji okuryazarlık düzeylerine ilişkin t testi sonuçları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır [$t_{(376)} = 1,171$; $p > .05$]. Bu sonuca göre, öğretmenlik mesleğini seven öğretmen adaylarının toplam puanlarının ortalaması $\bar{X} = 76,7767$ öğretmenlik mesleğini sevmeyen öğretmen adaylarının puanlarının ortalaması $\bar{X} = 73,9063$ olarak bulunmuştur. Bu veriler doğrultusunda genel anlamda bakıldığında öğretmenlik mesleğini seven öğretmen adaylarının ortalamalarının öğretmenlik mesleğini sevmeyen öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları ve teknoloji okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki için yapılan korelasyon analizi incelendiğinde öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları ile teknoloji okuryazarlık düzeyleri arasında pozitif yönde, düşük düzeyli ve anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır. Ekici, Ekici ve Kara (2012), Akgün (2013) tarafından yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bu duruma bağlı olarak, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknoloji okuryazarlık düzeylerinin artması durumunda öğretmenlik mesleği yeterlik algılarının artma eğiliminde olduğu ya da tam tersi şekilde öğretmenlik mesleği yeterlik algılarının artması durumunda teknoloji okuryazarlık düzeylerinin de artma eğiliminde olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının mesleki açıdan kendilerini yetiştirmeleri ve geliştirmeleri bilgi teknolojilerini verimli, doğru, etkin bir şekilde kullanmalarına yani teknoloji okuryazarlık düzeylerine bağlıdır diyebiliriz.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının üniversitelerine göre mesleki yeterlik algıları toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Araştırmanın üniversite değişkenine ilişkin bulgularda Yıldız ve Dilci (2012)'nin bulduğu araştırma sonucuyla paralellik gösterirken Uslu ve Dönmez (2014), Recepoğlu ve İbret (2020)'in bulduğu araştırma sonuçları ile paralellik göstermemektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının üniversite değişkenine göre teknoloji okuryazarlık düzeyleri toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Ölçeği oluşturan alt boyutlara ve toplam puanlara ilişkin sonuçlarda Aksaray Üniversitesi ve Niğde Üniversitesi'nde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknoloji okuryazarlık düzeyleri Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarına kıyasla daha

yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda bu üniversitelere yerleşen Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğrenci profilleri, üniversitenin eğitimsel uygulamaları, öğretim ortamında akademisyenlerin teknolojiyi kullanmaları ve teknolojiye ilişkin yeterliklerine göre değişiklik gösterebileceği şeklinde yorumlanabilir.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre mesleki yeterlik toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Mesleki yeterlik ölçeğini oluşturan tüm alt boyutlarda da kadın öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına kıyasla mesleki yeterlik algıları daha yüksek çıkmıştır. (Balyer, 2017; Receptoğlu ve İbret, 2020; Kaçar, 2018) çalışmalarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık saptanmamıştır ve bulunan sonuçlar örtüşmemektedir. Kadın öğretmen adaylarının annelik içgüdüleri ile hareket etmesi, toplum tarafından da öğretmenliğin kadın mesleği olarak görülmesi, çocuklara daha şefkatli yaklaşması açısından kadın öğretmenler lehine bir sonuç çıkmasına sebep olabilir. Çapri ve Çelikaleli (2008) yaptıkları çalışmada toplum tarafından kadınlara öğretmenlik mesleğini yakıştırılarak onların bu konuda işe/göreve karşın ikna edilmelerini sağlandığı için kadınların yeterlik inancı gerçekleştirilebileceğini savunmuştur.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre teknoloji okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Balyer (2017) tarafından yapılan araştırma sonuçları ile örtüşmektedir.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeyi değişkenine göre mesleki yeterlik toplum ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bazı araştırmacılar (Uslu, ve Dönmez, 2014; Receptoğlu ve İbret, 2020) sınıf düzeyi değişkeninin anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşırken; bazı araştırmacılar (Kahyaoglu ve Yangın, 2007; Aylar ve Akşin, 2011) anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Bunun sebebini araştırma yapılan grubun farklılığı ve kullanılan araçlar oluşturabilir.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeyi değişkenine teknoloji okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. 1.sınıf ve 2.sınıf öğrencileri 3.sınıf

ve 4. Sınıf öğretmen adaylarına kıyasla teknoloji okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sürekli internet bağlantısına sahip olup olmama değişkenine göre mesleki yeterlik algıları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sürekli internet bağlantısına sahip olup olmama değişkenine göre teknoloji okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı farklılık saptanmıştır. Elde edilen veriler ışığında sürekli internet bağlantısına sahip olan öğretmen adaylarının olmayan öğretmen adaylarına kıyasla teknoloji okuryazarlık düzeyleri daha yüksektir diyebiliriz. Günümüzde hem eğitimsel hem de genel amaçlarla birçok işimizi internet üzerinden gerçekleştirdiğimiz düşünülürse bireyler bu işlerini yaparken belirli bir teknoloji bilgisine (bilgisayar veya telefon kullanma, aradığı bilgiye ulaşma, dijital ortam üzerinde işlem adımlarını doğru yapabilme gibi) sahip olmasını gerektirir. Bu yüzden bireylerin internet kullanımı arttıkça teknoloji okuryazarlık düzeyleri de artış gösterir diyebiliriz.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini sevip sevmeme durumu değişkenine göre mesleki yeterlik algıları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Öğretmenlik mesleğini seven öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları daha yüksektir diyebiliriz.

ÖNERİLER

Öğretmen adaylarının eğitim öğretim süresince ücretsiz, kalıcı ve hızlı internete sahip olmaları için gerekli adımların atılması sağlanabilir.

Bu alana yönelik yapılacak olan diğer çalışmalarda, farklı üniversitelerin dâhil edilmesi ve araştırmaya katılacak öğretmen adaylarının sayısının artırılması sağlanabilir.

Öğretmenlik mesleğine yönelik öğretmen adaylarının olumlu tutum geliştirebilmeleri için eğitim fakülteleri tarafından mesleğin olumlu yönlerine dikkat çeken çeşitli etkinlik ve uygulamaların olması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, O., Tanrıverdi, N., Özkan, S.D. (2011). Mesleki profesyonellik ve bir meslek mensupları olarak hemşireler örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 239-255.
- Akkuş, Z. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeylerinin belirlenmesi üzerine bir çalışma. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 102-116.
- Aksoy, G. (2021). *Eğitimde okuryazarlık becerileri- II*. E. Koçoğlu (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Akyüz, Y. (2012). *Öğretmenlerin toplumsal değişimdeki etkileri (genişletilmiş 2. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aldan Karademir, Ç. ve Akgül, A. (2019). Öğretmenlerin “etkili sosyal bilgiler öğretmeni” algısı: nitel bir araştırma. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (3) , 186-207. DOI: 10,18026/cbayarsos.532411
- Alkan, C. (1974). Eğitim teknolojisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 7, (1), 340-344.
- Alpan, G. (2008). Görsel okuryazarlık ve öğretim teknolojisi. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 74-102.
- Aslan, S. (2016). Küreselleşme olgusunun sosyal bilgiler eğitimine etkileri. *Harran Maarif Dergisi*, 1 (1) , 11-23. DOI: 10.22596/2016.0101.1123
- Aşıcı, M. (2009). Kişisel ve sosyal bir değer olarak okuryazarlık . *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7 (17) , 9-26.
- Atabek, Ü. (2020). *Tarihten geleceğe iletişim teknolojileri*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Aydın, F. ve Silik, Y. (2018). Teknoloji okuryazarlığı: tarihsel betimleme. *Ihlara Eğitim Araştırma Dergisi*, 3(2), 107-126.

Aydın, İ. (2021). *Eğitim ve öğretimde etik (11.baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.

Aylar, F. ve Aksin, A. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öz- yeterlilik inanç düzeyleri ve problem çözme becerileri üzerine bir araştırma amasya örneği. *Ahi evran üniversitesi kırşehir eğitim fakültesi dergisi*, 12(3), 299-313.

Aytaş, G. ve Kaplan, K. (2017). *Medya okuryazarlığı bağlamında yeni okuryazarlıklar. ahi evran üniversitesi kırşehir eğitim fakültesi dergisi*, 18(2), 291-310.

Bacanak, A., Karamustafaoğlu, O. ve Sacit, Köse. (2003). Yeni bir bakış: eğitimde teknoloji okuryazarlığı. *Pamukkale üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 14(14), 191- 196.

Balyer, A. (2017). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine dair yeterliklerine ilişkin algıları. *Cumhuriyet uluslararası eğitim dergisi*, 6 (2) , 230-248 . DOI: 10.30703/cije.334295

Başkan, G. A. (2001). Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmede yeniden yapılanma. *Hacettepe üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 20(20).

Bell, L. (Ed.). (2001). Preparing tomorrow's teachers to use technology: Perspectives of the leaders of twelve national education associations. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education* [Online Serial], 1(4) 517-534, https://www.researchgate.net/publication/255567320_Preparing_Tomorrow's_Teachers_to_Use_Technology_Perspectives_of_the_Leaders_of_Twelve_National_Education_Associations

Black, P. (1998), "An International Overview of Curricular Approaches and Models in Technology Education", *Journal of Technology studies*, Winter-Spring 1998, <https://scholar.lib.vt.edu/ejournals/JTS/Winter-Spring-1998/PDF/black.pdf>

- Bulut, İ. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat Üniversitesi örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 13-24.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı (14.baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çakmak, E.(2013). *Sosyal Bilgiler için Çoklu Okuryazarlıklar*. E, Gençtürk. & K. Karatekin (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). *Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet program ve fakültelerine göre incelenmesi*. İnönü üniversitesi eğitim fakültesi dergisi , 9 (15) , 33-53.
- Çatak, M. (2020). *Sosyal bilgiler öğretimi*. S. Şimşek (Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çelik, T. (2020). Dijital çağda sosyal bilgiler öğretmeni yetiştirme: bir eylem araştırması . *Pamukkale üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*,(38) , 211-229. DOI:10.30794/pausbed.541913
- Çimen, S. (2007). *İlköğretim öğretmenlerinin tükenmişlik yaşantıları yeterlik algıları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Denizli, K. G. (2019). *Türkiye’de çağrı merkezi uzamnlığının mesleki gelişme durumu üzerine bir araştırma (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi)*. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Dieuzeide, H. (1971). Educational technology: Sophisticated, adapted and rational technology. Series B: Opinions (No:30). *Paris International Commission on the Development of Education*, UNESCO.
- Dilci, T. ve Yıldız, H. (2012). Öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerine ilişkin inançları. *Sosyal bilimler araştırmaları dergisi*, 7(1), 245-265.

Doğan, M. (2021). *Teknoloji ışığında okuryazarlıklar ve sosyal bilgiler eğitimi*. E. Yeşiltaş (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.

Doğanay, A. (2008). Çağdaş sosyal bilgiler anlayışı ışığında yeni sosyal bilgiler programının değerlendirilmesi. *Sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, 17(2), 77-96.

Dönmez, C. ve Uslu, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının özel alan yeterliklerine ilişkin öz-yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *abant izzet baysal üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*.

E, Ö, Yiğit. (2013). *Sosyal bilgiler için çoklu okuryazarlıklar*. E. Gençtürk ve K. Karatekin (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.

E, Yeşiltaş. (2019). *Sosyal bilgilerde beceri eğitimi*. B. Aksoy, B. Akbaba ve B. Kılcan (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.

E, R. Maskan., A. Gönen ve S. Hevedanlı, M. (2016). *Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması*. (3. Baskı). R, Efe (Ed.) Ankara: Anı Yayıncılık.

Ekici, E., Ekici, F.T. ve Kara, İ. (2012). Öğretmenlere yönelik bilişim teknolojileri öz- yeterlik algısı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, ss. 53-65

Eraslan, L. (2015). *Eğitim bilimine giriş (4. Baskı)*. A. Ç. Sağlam (Ed.). Ankara: Maya Akademi.

Ergin, A. (2019). Eğitim teknolojisinin kısa tarihçesi. *Ankara üniversitesi eğitim bilimleri fakültesi dergisi*, 24 (2) , 371-385 . DOI: 10.1501/Egifak_0000000686

F, Kalelioğlu. (2015). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı (2.baskı)*. E. Cabı (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.

Gelbal, B. B. (2021). *Litvanya'daki yetişkinlere yönelik teknoloji okuryazarlığı*

eğitimi

(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Gençoğlu, S., Şenel, A. (2003). Küreselleşen dünyada teknoloji eğitimi. *Gazi üniversitesi endüstriyel sanatlar eğitimi fakültesi dergisi*, 11(12), 45-65.

Gençtürk, E., Sarpkaya, G. (2014). *Sosyal bilgiler öğretimi(4.baskı)*. M. Safran (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.

Gerçek, C., Y, M., Köseoğlu, P. ve Soran, H. (2006). Biyoloji eğitimi öğretmen adaylarının öğretiminde öz-yeterlik inançları. *Ankara üniversitesi eğitim bilimleri fakültesi dergisi*, 39(1), 57-73.

Göksay, S. ve Arıcan, K. (2020). *Eğitime giriş*. (10.baskı). K. Kiroğlu, C. Elma (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.

Güllü, A. (2020). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknoloji okuryazarlık durumları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu.

Günel, Ö. (2014). *İngilizce öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri: bir ölçek geliştirme çalışması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Günay, D. ve Çalık, A. (2019). İnovasyon, İcat, Teknoloji ve Bilim Kavramları Üzerine. *Üniversite araştırmaları dergisi* , 2 (1) , 1-11.

Günay, D. (2017). Teknoloji Nedir? Felsefi Bir Yaklaşım . *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* , (1) , 163-166.

Gündoğdu, K. ve Silman, F. (2007). *Eğitim bilimine giriş temel kavramlar*. Z. Cafoğlu (Ed.). Ankara: Grafiker Yayıncılık.

Güneş, F. (1994). Okur-yazarlık Kavramı ve Düzeyleri. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences(JFES)*, 27(2), 99-507.

- Güven, İ. (2005). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki gelişim ve yeterlikleri. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, (60). Erişim adresi <https://sosyalbilgiler.biz/forum/konu/sosyal-bilgiler-ogretmenlerinin-mesleki-gelisim-ve-yeterlikler.624/>
- Hansen, J. W. (2003). To Change Perceptions Of Technology Programs. *Journal of Technology Studies*, 29, 16-19.
- Heidegger, M. (1998). *Tekniğe ilişkin soruşturma*. (Çev. Özlem D.). İstanbul: Paradigma.
- Işık, A. D. (2015). *Eğitim bilimine giriş (3.baskı)*. F. Güneş (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- İçli, G. (2001). *Eğitim, istihdam ve teknoloji*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9 (9) , 65-71.
- İşman, A. (2001). Teknolojinin felsefi temelleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1).
- İşman, A. (2002). Sakarya ili öğretmenlerinin eğitim teknolojileri yönündeki yeterlilikleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (3).
- İşman, A., Baytekin, Ç., Horzum, B., Iyıcı, M. (2002). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin öğrencilere teknolojiyi kazandırma durumları. *Bilgi Teknolojileri Işığında Eğitim Sempozyumu*, Ankara.
- Kahyaoğlu, M. ve Yangın, S. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının mesleki özyeterliklerine ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 73-84.
- Kalaycı, N. ve Baysal, S. B. (2020). Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Analizi (2005-2017-2018) . *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22 (1) , 106-129. DOI: 10,32709/akusosbil.544022

- Karadağ, E. ve Çalışkan, N. (2013). *Öğretim teknolojileri ve mateteryal tasarımı*. İ.H. Demircioğlu, İ. Turan(Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Karakaya, İ. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri (4. Baskı)*. A. Tanrıöğen (Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karaman, M. K. ve Karataş, A. (2009). Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlık Düzeyleri. *İlköğretim Online*, 8 (3) , 798-808.
- Kaya, Z. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme (2.baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kaya, Z., 2005, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara: Pegem AKademi.
- Keskinkılıç, F. (2019). *Eğitime giriş*. K. Keskinkılıç (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Kıyıcı, M. (2008). *Öğretmen adaylarının sayısal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Koçoğlu, E. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliliklerine İlişkin Öğrenci Algıları . *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi* , 5 (9).
- Köksal, N. (2008). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin öğretmen, müdür ve bakanlık yetkilileri tarafından değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23), 36-46.
- Köksal, N. (2008). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin öğretmen, müdür ve bakanlık yetkilileri tarafından değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23), 36-46.

Kurt, A. A., Orhan, D., Yaman, F., Solak, M. Ş. ve Türkan, F. *Bilgi ve iletişim teknolojileri ışığında türkiye'de yapılan okuryazarlık çalışmalarındaki eğilim.*

Kurudayıoğlu, M., ve Tüzel, S. (2010). 21. yüzyıl okuryazarlık türleri, değişen metin algısı ve Türkçe eğitimi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (28).

Kuzgun, Y. (2019). *Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.

MEB (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu.
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.1739.pdf>

MEB. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4. Sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınevi.

Ncss. (2018). National Council for the Social Studies national standards for the preparation of social studies teachers. Erişim adresi
https://www.socialstudies.org/sites/default/files/media/2017/Nov/ncss_teacher_standards_2017-rev9-6-17.pdf

Ocak, G. (2010). *Eğitim bilimine giriş*. K. Keskinliç (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.

Oktay, A. (1991). Öğretmenlik mesleği ve nitelikleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 187-193.

Önal, İ. (2010). Tarihsel değişim sürecinde yaşam boyu öğrenme ve okuryazarlık: Türkiye deneyimi. *Bilgi dünyası*, 11(1), 101-121.

ÖYEGM (2017). Ankara: Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. *Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü Yayınları*. Erişim adresi
https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YRETMENLYK_MESLEYY_GENEL_YETERLYKLERY.pdf

Özdemir, S. M. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretim sürecine ilişkin öz-yeterlik

inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 54(54), 277-306.

Özmen, H. (2020). *Eğitime giriş*. H. Özmen, D. Ekiz (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.

Özsağır, A. (2008). Bilgi üretimi ve bilginin ürüne dönüştürülmesinde teknoparkların önemi. *Mevzuat Dergisi*, (11), 125.

Pala, F. K. ve Türker, Mihçı, P. (2020). *Eğitim teknolojileri okumaları 2020*. H. F. Odabaşı, B. Akkoyunlu, A. İşman(Ed.). Ankara: Pegem Akademi.

Recepoğlu, S. ve İbret, B. Ü. (2020). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Özyeterliklerine İlişkin Algılarının İncelenmesi . *Kastamonu Eğitim Dergisi* , 28 (1) , 125-136 . DOI: 10.24106/kefdergi.3478

Sarpkaya, R. (2014). *Eğitim bilimine giriş*. M. Gürsel, A. M. Sünbül (Ed.). Konya: Eğitim Kitapevi.

Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.

Silik, Y., ve Aydın, F. (2021). Dijital okuryazarlık ve teknoloji okuryazarlığı: karşılaştırmalı bir inceleme. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(4), 17-34.

Soyer, İ., Aydın, M. (2020). *Fen öğretiminde teknoloji eğilimleri*. H. Artun, A. Günbatır, M.S Günbatır (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.

Sönmez, V., Alacapınar, G. F. (2019). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri (7. Baskı)*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Süral, S. (2017). *Eğitim bilimine giriş*. Duban, N. Kırmızı, S. F. (Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.

Şad, S. N. ve Arıbaş, S. (2010). bazı gelişmiş ülkelerde teknoloji eğitimi ve Türkiye için öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*, 40 (185) , 278-299.

Şimşek, S (Ed.). (2020). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Şimşek, A., Özdamar, N., Becit, G., Kılıçer, K., Akbulut, Y. ve Yıldırım, Y. (2008). Türkiye’deki eğitim teknolojisi araştırmalarında güncel eğilimler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 439-458.

Şimşek, H. (2020). *Eğitime giriş*. H. B. Memduhoğlu, K. Yılmaz (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.

ŞİMŞEK, N. (2001). Eğitim teknolojisindeki yönelimlerin uluslararası boyutları. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 34(1), 77-88.

Şişman, M. (2020). *Eğitime giriş*. Ankara: Pegem Akademi.

Tahiroğlu, M. (2021). *Sosyal değişme sürecinde bilim, teknoloji ve toplum*. A. Meydan, A. Durmaz(Ed.). Ankara: Pegem Akademi.

Taşkaya, S. M. (2012). Nitelikli öğretmende bulunması gereken özelliklerin öğretmen adaylarının görüşlerine etkisi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(33), 283-298.

Tosuntaş, Ş. B. (2020). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin incelenmesi. *Academy Journal of Educational Sciences*, 4(1), 53-61.

Tutar, H., Erdem, T. A. (2020). *Örnekleriyle bilimsel araştırma yöntemleri ve SPSS uygulamaları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Uslu, S. (2015) *Sosyal bilgiler öğretimi*. C. Dönmez ve K. Yazıcı (Ed.). Ankara: Pegem Akademi

Uslu, S., Yazıcı, K. ve Çetin, M. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (23),

756-778. DOI: 10.14520/adysusbd.31201.

Usta, E., ve Korkmaz, Ö. (2010). Öğretmen adaylarının bilgisayar yeterlikleri ve teknoloji kullanımına ilişkin algıları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Uluslararası insan bilimleri dergisi*, 7(1), 1335-1349.

Ülkü, S. (2019). Meslek seçimi. *Ankara University Journal of Educational Sciences (JFES)*, 8 (1), 197-208. doi: 10.1501/Egitak-000000, 434.

Ünal, F. (2016). Eğitim bilimine giriş. A. Uzunöz (Ed.) Ankara: Pegem Akademi.

Ünal, M. ve Güçlü, M. (2020). *Eğitime adanmış yarım asır Prof. Dr. Tayyip Duman'a armağan (1.baskı)*. F. Demir. P. D. Ünal (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.

Üstündağ, M. T. (2019). *Eğitime giriş*. T. Çalık, M., M. Arslan (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.

Üstüner, M. Demirtaş, H. Cömert, M. ve Özer, N. (2009) Ortaöğretim öğretmenlerinin öz-yeterlik algıları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (17), 1-16.

Vural, B. (2004). *Yetkin, ideal, vizyoner öğretmen*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.

Yanpar Yelken, T. (2017). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* (Geliştirilmiş 14. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Yeşilyaprak, B (Ed.). (2020). *Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığına giriş*. Ankara: Pegem Akademi.

Yeşilyurt, E. (2011) Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin genel yeterliklerine yönelik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9 (1), 71-100.

Yılar, M. B., ve Cüce, K. (2021). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterliklerini Etkileyen Faktörler ve Bunların Lisans Programıyla İlişkisi. *Trakya Eğitim Dergisi*,

11(2), 661-683. DOI: 10,24315/tred.689486

Yıldırım, G. (2019). *Sosyal bilgiler eğitime giriş* (genişletilmiş 3. Baskı). S. İnan (Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık

Yıldırım, G. (2019). *Sosyal bilgiler eğitime giriş kavramları, yaklaşımlar, etkinlikler*. S. İnan (Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.

Yiğit, E. Ö. (2011). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknoloji okuryazarlığı düzeylerinin ve teknoloji ile bütünleştirilmiş sosyal bilgiler öğretime yönelik görüşlerin belirlenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Yörükoğulları, E. (2013). *Bilim ve teknoloji tarihi* (1.baskı). E. Tanrıöğen, E. İhsanoğlu(Ed.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Yüksel, İ. ve Adıgüzel, A. (2012). Öğretmenlerin Öğretim Teknolojileri Entegrasyon Becerilerinin Değerlendirilmesi: Yeni Pedagojik Yaklaşımlar İçin Nitel Bir Gereksinim Analizi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 6 (1) , 265-286.

EK-1

Değerli Öğretmen Adayı;

Aşağıda size kişisel bilgi formu ile “ Teknoloji Okuryazarlığı Ölçeği” ve “Mesleki Yeterlik Ölçeği” verilmiştir. Sizden istenilen kişisel bilgi formu ve ölçeklerde yer alan her bir ifadeyi dikkatlice okuyup, sizce uygun olan seçeneği işaretlemenizdir. Vereceğiniz cevaplar akademik çalışma kapsamında kullanılacaktır. Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Büşra SARIGÖL Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyal Bilgiler ve Türkçe Eğitimi Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Üniversite: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi() Aksaray Üniversitesi() Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi()

Cinsiyet: Kadın () Erkek ()

Öğrenim Gördüğünüz Sınıf Düzeyi: 1() 2() 3() 4()

Günlük İnternet Kullanma Sıklığınız Nedir? 0-2 saat() 3-5 saat() 6-8 saat() 9-11 saat()
12 saat ve üzeri()

Sürekli İnternet Bağlantısına Sahip Misiniz? Evet() Hayır()

Öğretmenlik Mesleğini Seviyor Musunuz? Evet() Hayır()

EK-2
TEKNOLOJİ OKURYAZARLIĞI ÖLÇEĞİ

		Evet	Kararsızım	Hayır
TEKNOLOJİK YAŞAMA YÖNELİK BECERİLER				
1	İhtiyacımı karşılayacak tasarımlar geliştirebilirim.			
2	Hangi iş için hangi araçtan yararlanmam gerektiğini doğru bir biçimde belirleyebilirim.			
3	Teknolojik araçları doğru ve güvenilir bir şekilde kullanabilirim.			
4	Teknolojik bir ürünü kullanmadan önce olumlu ve olumsuz yönlerini incelerim.			
5	Kullandığım ürünlerle ilgili basit hataları onarabilirim.			
6	Monte edilmemiş ürünleri kendi başıma monte edebilirim.			
7	Bir ürünü kullanmadan önce mutlaka kullanma kılavuzunu okurum.			
8	Bir ürünü kullanmadan önce onu kullanmanın olası sonuçlarını değerlendiririm.			
9	Kullanma kılavuzlarında yer alan sembolleri çözümleyebilirim.			
10	Kullandığım ürünlerle ilgili mutlaka bilgi edinirim.			
TEKNOLOJİNİN DOĞASI				
11	Kullandığımız her ürün bir teknolojidir.			
12	Teknoloji doğal yaşamın bir parçasıdır.			
13	Teknoloji transferi bir ürünün farklı bir amaca yönelik olarak değiştirilmesidir.			
14	Teknolojik sistemler birbirlerinden bağımsızdır.			
15	Aletler insanların işlerine yardımcı olan basit araçlardır.			
16	Tüm sistemler doğada kendiliğinden hazır bulunmaktadır.			
17	Teknoloji, bireysel ve toplumsal gereksinimlerin bir parçasıdır.			
18	İnsanın toplumla olan etkileşiminde teknolojinin payı büyüktür.			
TASARLANMIŞ DÜNYA				
19	Problemlerin çözümünde insanlar teknoloji yardımıyla bilgiyi işlemektedir.			
20	Üretimde teknolojiden yararlanılırken tüketimde her hangi bir teknolojinin kullanımı söz konusu değildir.			
21	Teknoloji ile ilgili bilgi ve işlemler semboller aracılığıyla aktarılmaktadır.			
22	Her hastalığının kendine özgü bir teknolojisi söz konusudur.			
23	Teknolojinin gelişmesi insan sağlığını tamamen olumlu yönde etkilemiştir.			
24	Teknolojik gelişmeler vücudun belirli parçalarının onarılmasına olanak sağlamaktadır.			
TASARIM				
25	Esneklik tasarımın önemli bir ilkesidir			
26	Bir soruna yönelik olarak herkes olası çözüm yolları tasarlayabilir.			
27	Teknolojik bir ürünün tasarımında maliyet-fayda analizi önemlidir.			
28	Her tasarım gelişmeye açıktır.			
29	Teknolojik tasarımlar işlevsel olmalıdır			
TEKNOLOJİ VE TOPLUM				
30	Problemin tanımlanması tasarım sürecinin önemli bir ögesidir			
31	Teknolojinin olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılması için yeni teknolojiler geliştirilmiştir.			
32	Teknoloji kullanımının olumsuz sonuçları olabilir			
33	Teknolojinin kullanımı çevreyi her zaman olumsuz etkilemektedir.			

EK-3
MESLEKİ YETERLİK ÖLÇEĞİ

Yeterlik Konusu		Yeterlik Düzeyiniz Az ←-----→ Çok				
1	Öğrencilerimin her birinin önemli olduğunu onlara fark ettirme.	1	2	3	4	5
2	Öğrencilerimin bireysel farklılıklarına saygı duyma.	1	2	3	4	5
3	Öğrencilerimin her birinin öğrenmesini desteklerken onların ihtiyaçlarını bulundurma.	1	2	3	4	5
4	Düzeyi ne olursa olsun her bir öğrencimin kazanımlarını arttırmayı hedefleme.	1	2	3	4	5
5	Farklı düzeylerdeki öğrencilerimin başarılı olabileceklerine ilişkin her birine özgüven kazandırma.	1	2	3	4	5
6	Sınıf içi çalışmalarım konusunda kendi niteliğimi tarafsızca değerlendirme.	1	2	3	4	5
7	Sınıf dışı çalışmalarım konusunda kendi niteliğimi tarafsızca değerlendirme.	1	2	3	4	5
8	Kişisel gelişimimdeki eksiklikleri(eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim, estetik anlayış gibi) saptama.	1	2	3	4	5
9	Mesleki gelişimimdeki eksiklikleri saptama.	1	2	3	4	5
10	Öğrencilerimin kazanımlarını değerlendirmeye uygun ölçme araçları hazırlama.	1	2	3	4	5
11	Öğrencilerimin kazanımlarını belirlemek için farklı ölçme yöntem ve stratejilerini kullanma.	1	2	3	4	5
12	Öğrencilerimin gelişimlerini düzenli olarak izleme.	1	2	3	4	5
13	Yaptığım ölçmelerin sonuçlarını uygun teknikler kullanarak yorumlama.	1	2	3	4	5
14	Ölçme ve değerlendirme sonuçlarından hareketle öğrencilerimin varsa zayıf yönlerini geliştirmeye yönelik önlemler alma.	1	2	3	4	5
15	Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre ders planlarımda düzenleme yapma.	1	2	3	4	5
16	Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre etkinliklerde düzenleme yapma.	1	2	3	4	5
17	Okulumun bulunduğu çevrenin sosyo-kültürel özelliklerini analiz etme.	1	2	3	4	5
18	Öğretim sürecinde okulumun bulunduğu çevrenin sosyo-kültürel özelliklerini dikkate alma.	1	2	3	4	5
19	Öğrencilerimin gelişimi için okul çevresinin olanaklarından (kültürel zenginlikler, halkın ekonomik katkısı, çeşitli meslek kuruluşlarının katkıları, vb.) yararlanma.	1	2	3	4	5
20	Öğrencilerimin ailelerini tanımaya yönelik etkinlikler düzenleme.	1	2	3	4	5
21	Öğrencilerimin aileleri ile etkili iletişim kurma.	1	2	3	4	5
22	Öğrencilerimin ailelerinin okula güven duygularını sağlama.	1	2	3	4	5
23	Öğrencilerimin ailelerinin öğretme-öğrenme sürecine katkıda bulunmalarını sağlama.	1	2	3	4	5
24	Branşımın/ alanımın öğretim programının ilke ve yaklaşımlarına uygun öğretim etkinlikleri düzenleme.	1	2	3	4	5
25	Branşımın/ alanımın öğretim programında yapılan değişiklikleri izleme.	1	2	3	4	5
26	Uygulamada yaşadığım sorunlardan hareketle, branşımın/ alanımın programını iyileştirmeye yönelik öneriler geliştirme.	1	2	3	4	5

27	Branşımın/ alanımın öğretim programındaki konuları öğrencilerimin tüm gelişim özelliklerine uygunluk açısından değerlendirme.	1	2	3	4	5
28	Branşımın/ alanımın öğretim programına uygun materyali seçme.	1	2	3	4	5

EK-4

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ ETİK KURUL İZNİ

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etik Kurulu

KURUL KARARI

TOPLANTI SAYISI
06

KARAR SAYISI
187

TOPLANTI TARİHİ
30.05.2022

Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Yüksek Lisans programı öğrencisi Büşra SARIGÖL'ün "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlilik Algıları İle Teknoloji Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli yüksek lisans tezi hakkında alınan 17.05.2022 tarih ve 2100106122 sayılı başvuru dosyasının görüşülmesi.

2022.06.187. Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Yüksek Lisans programı öğrencisi Büşra SARIGÖL'ün "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlilik Algıları İle Teknoloji Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli yüksek lisans tezi hakkında alınan 17.05.2022 tarih ve 2100106122 sayılı başvuru dosyası görüşüldü.

Yapılan görüşmeler sonucunda, aşağıdaki tabloda isimleri belirtilen araştırmacılar tarafından hazırlanan "*Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlilik Algıları İle Teknoloji Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*" isimli yüksek lisans tezi ve ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş olup, projenin gerçekleştirilmesinde etik sakınca bulunmadığına kurulumuz üyeleri tarafından oy birliği ile karar verilmiştir.

YÜRÜTÜCÜ	ARAŞTIRMACI/UZMAN
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet DURMAZ	Büşra SARIGÖL (Öğrenci)

Prof. Dr. Serkan ŞAHİNKAYA
Kurul Başkanı

Prof. Dr. Fatih ÖZDEMİR
Üye

Prof. Dr. Zülfikar DURMUŞ
Üye

Prof. Dr. Şule AYDIN
Üye

Prof. Dr. Şahlan ÖZTÜRK
Üye

Prof. Dr. Suzan ÇOBAN
Üye

Prof. Dr. İbrahim ERDOĞAN
Üye

Prof. Dr. Hacı Abdullah ŞENGÜL
Üye

Prof. Dr. Göksel ŞİMŞEK
Üye

Prof. Dr. Bayram DEVİREN
Üye

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 0EG9-7P6E-0MPT Belge Doğrulama Adresi : <https://ebysorgu.nevsehir.edu.tr>

Adres:
Telefon No :
e-Posta :
Kep Adresi : nevsehiruniversitesi@hs01.kep.tr

Fax No :
İnternet Adresi :
<http://www.nevsehir.edu.tr>

Bilgi İçin : Leyla KARAGEDİK
Memur
Dahili No:10064

EK-5

MESLEKİ YETERLİK ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ

BURCU ALTUN 3 Ara
Alıcılar: ben ▾

Merhaba Büşra,

Yengin, Sarpkaya, P. ve Altun, B. (2021) tarafından geliştirilen " Öğretmen Adayları Meslek Yeterlik Ölçeği"ni referans vererek çalışmanızda kullanabilirsiniz. Hem ölçek hem boyutlar makalemizin sonunda yer alan genişletilmiş Türkçe bölümde yer almaktadır. Sevgiler.

[Alıntılanan metni göster](#)

Araş. Gör. Burcu ALTUN
Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi ABD.
Efeler/Aydın-09100 Türkiye

Res. Assist. Burcu ALTUN
Adnan Menderes University Faculty of Education
Educational Administration, Supervision, Planning and
Economics Department
Efeler/Aydın-09100 Turkey

EK-6

TEKNOLOJİ OKURYAZARLIĞI ÖLÇEK KULLANIM İZİNİ

Sayın Hocam,
Ben Büşra SARIGÖL. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans eğitimimi sürdürmekteyim. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknoloji Okuryazarlığı Düzeylerinin ve Teknoloji ile Bütünleştirilmiş Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi isimli doktora teziniz de geliştirmiş olduğunuz "Teknoloji Okuryazarlığı Ölçeği"ni tezimde kullanmak üzere izin istiyorum. İyi çalışmalar dilerim.

19 Oca 2022 Car 14:34 tarihinde Büsra Sarıgöl

[Alıntılanan metni göster](#)

Emine YİĞİT 18 Şub

Alıcılar: ben ▾

Merhaba,
Ölçeği çalışmanızda kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar dilerim.

Özlem Yiğit